

vestnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 16. februar 1968

Štev. 7 (1341)

Nacionalistično hujskanje ogroža mir v deželi

V zadnjih tednih in mesecih doživljamo na Koroškem in tudi v ostali Avstriji spet novo in zaostreno gonjo proti slovenski narodnostni skupini.

Pri iskanju in analiziranju vzrokov bi bil seveda najbolj enostaven in takorekoč na dlani zaključek, da je to gonjo izzval program oziroma osnutek programa, ki ga je ob začetku leta objavil Narodni svet koroških Slovencev. Toda v resnici zadeva le ni tako preprosta: ne da bi skušali kakorkoli zmanjševati ali obratno dramatisirati posledice, ki jih je imela objava omenjenega programa, smo namreč mnenja, da je vzroke za novo protislovensko gonjo treba iskati globlje.

Poglejmo samo nekaj mesecev nazaj. Ob začetku šolskega leta gotovo še ničesar ni bilo znanega o kakem programu pretiranih zahtev, ki zdaj menda tako razburja duhove. Kljub temu pa je že takrat šel po deželi klic: domovina je v nevarnosti! In sicer zaradi tega, ker je bil na ljudski šoli v Velikovem 1 otrok prijavljen k dvojezičnemu pouku!

Kadar je govora o protislovenski gonji na Koroškem, so razglabljanja o vzrokih sploh nekaj zelo relativnega in je gotovo mnogo bolj zanesljiva ugotovitev, da nacionalističnim hujskačem posebni vzroki niti niso potrebni. To najbolj potrjuje dejstvo, da njihova reakcija tudi takrat ni bila nič drugačna, kadar smo koroški Slovenci v skupnih vlogah in spomenicah iznašali tebtne in vsestranske utemeljene predloge za znosno rešitev manjšinskega vprašanja. Iz krogov, ki živijo ob duhovni brani iz znanih nacionalističnih kuhinj, je bil odgovor vedno enak — nova gonja s starimi argumenti. Razlika je zdaj samo v tem, da se tolerat ne zadovoljijo več z zahtevo po ugotavljanju manjšine, marveč nam hočejo vsiliti še „pravico“ asimilacije. Njihova širokogrudnost je res brezmejna, kakor je ogabna njihova dvojna morala: za koroške Slovence naj bi bila asimilacija uspešna in zadovoljiva rešitev, v primeru južnih Tirolcev pa jo imenujejo nasilno raznarodovanje in se zelo odločno zavzemajo za spoštovanje določil v zaščito obstoja in razvoja manjšine.

Zato se niti ne čudimo, če gre odziv v teh vrstah tudi zdaj v to smer. Treba je resno svariti pred nevarnostjo, ki bi nastala, če bi podobna miselnost prevladala tudi na pristojnih uradnih mestih. Vsekakor je značilno, da v zadnjem času ni bilo slišati niti enega glasu, da je v manjšinskem vprašanju končno treba začeti z resnim reševanjem — čeprav je manjšina že ponovno izrazila svojo pripravljenost za stvarno in konstruktivno sodelovanje.

Vsakomur mora biti jasno, da nacionalistično hujskanje odnose med obema narodoma le še zaostre in nevarno ogroža mir v deželi. Zato mislimo, da bi morala ravno sedanja protislovenska gonja biti dovolj resno opozorilo pristojnim činiteljem v deželi in državi, da reševanja manjšinskih vprašanj ne gre zavlačevati v nedogled. Nasprotno je treba čim prej pristopiti k reševanju odprtih življenjskih vprašanj manjšine — in sicer v sporazumu in ob sodelovanju s prizadeto manjšino, kakor je bilo to poudarjeno tudi pri zadnjih razgovorih na Dunaju, ko je bil sprejet predlog za ustanovitev posebnega skupnega odbora predstavnikov pristojnih oblasti in zastopnikov koroških Slovencev.

NADALJNJA ZAOSTRITEV V VIETNAMU:

Amerika grozi z atomskim orožjem

Cinizem, ki se ga poslužuje Amerika pri uveljavljanju svoje politike v jugovzhodni Aziji in posebej v Vietnamu, postaja že skoraj popoln: v istem trenutku, ko ameriški generali zahtevajo uporabo atomskega orožja v boju proti silam narodnoosvobodilne fronte Južnega Vietnama ter se ameriško obrambno ministrstvo odloči, da bo na vietnamsko bojišče poslalo nadaljnjih 10.500 ameriških vojakov, ameriški predsednik Johnson namreč mirne duše zagotavlja, da ameriška vlada slej ko prej želi pogajanja in miroljubno rešitev vietnamskega spora. Kdor ob takih dejstvih potem še vedno verjame lepim besedam iz Washingtona, mora biti popolnoma gluhi in slepi, ali pa se zavestno postavlja v isto vrsto s tistimi, ki v Vietnamu brezobzirno izvajajo zločin genocida.

Tudi ta teden je v Vietnamu potekal v znamenju srditih bojov med ameriški in južnovietnamskimi vladnimi četami na eni ter silami narodnoosvobodilne fronte vietnamskega ljudstva na drugi strani.

Čeprav razpolaga ameriška vojska z velikansko premočjo ter se v boju proti pripadnikom osvobodilne vojske kakor tudi pri zatiranju civilnega prebivalstva poslužuje najbolj barbarskih sredstev, doslej ni

uspelo, da bi zatrli splošni odpor Vietnamcev, katerih ofenziva proti sovražnim postojankam traja zdaj že dobra dva tedna.

Seveda je do neke mere razumljivo razburjenje, ki se je zaradi tega polastilo ameriških generalov, kateri morajo vedno spet priznati, da so v boju z ljudstvom, ki se bori za svojo svobodo in neodvisnost, kljub vsestranski premoči več ali manj brez moči. Toda nikakor ni mogoče razumeti, da ti generali povsem izgubijo živce in razsodnost ter se hočejo odločiti za korak, ki bi lahko postal usoden za celotno človeštvo. To je namreč uporaba atomskega orožja, kot jo je priporočil šef ameriškega generalštaba Wheeler. Podobno zahtevo pa je postavil tudi član zunanjepolitičnega odbora ameriškega parlamenta Heys, ki je vlado pozval, naj v vietnamski vojni rajši uporabi jedrsko orožje kakor doživi popoln poraz.

Treba se je vprašati, ali so ljudje, ki so zmogli takih priporočil in zahtev, res še pri zdravi pameti. Vsakomur je namreč znano, da so posledice, ki bi lahko nastale ob uporabi atomskega orožja, nepregledne in lahko usodne za ves svet. Zlasti pa je treba vprašati, ali imajo taki ljudje sploh še vest, kajti grozote, ki jih Amerika vsak dan povzroča v Vietnamu, že v dosegljivem obsegu nimajo primere razen v zločinu, ki jih je med drugo svetovno vojno zagrešil nacizem. To ni le naša ugotovitev, marveč so do takega zaključka prišli tudi že mnogi ugledni državljani Amerike, ki najostreje obsojajo sedanjo politiko lastne vlade.

To prepričanje pa se vedno bolj širi po vsem svetu, kjer čedalje močnejše prevladuje mnenje, da ima Amerika sicer možnost pobiti

Neenotnost v bonski vladi glede politike do vzhodnih držav

Tako rekoč na predvečer sedanjega obiska bonških državnikov v Franciji, kjer gre za proučitev aktualnih problemov zahodne politike, je postalo znano, da vladajo v Bonnu precejšnja nasprotja tudi glede politike, ki naj bi jo Zahodna Nemčija uveljavljala napram vzhodnoevropskim socialističnim deželam. Nasprotja so očitno zelo velika, kajti zunanji minister Brandt je v govoru, ki ga je imel na nedavnem kongresu socialdemokratske stranke v Hannoveru, celo zagrozil, da bo odstopil (in s tem seveda razbil sedanjo veliko koalicijsko partnerju — krščansko-demokratski uniji — ne bo našel razumevanja za svojo „vzhodno politiko“).

Da hoče minister in podkancler Brandt vnesti nekaj novih vidikov v vzhodno politiko Bonna, morda najbolj potrjuje dejstvo, da je zdaj po dolgih letih le uspelo spet normali-

zirati odnose med Zahodno Nemčijo in Jugoslavijo. Mimo tega je Brandt izjavil, da je Zahodna Nemčija „začela s sovjetsko vlado obravnavati vrsto vprašanj velikega pomena“. Zlasti pa je v tej zvezi zanimivo spoznanje — ki ga je prav tako izrazil Brandt — da se na rešitev nemškega vprašanja ne sme gledati izolirano od splošnega stanja v Evropi, kajti „samo proces zbliževanja evropskih dežel lahko privede Nemce bliže drug drugemu“.

Spričo takih v primerjavi s prejšnjimi nazori Bonna že skoraj revolucionarnih vidikov je morda le pričakovati, da bo tudi v Zahodni Nemčiji začelo prevladovati treznejše ocenjevanje položaja, ki je nastal kot posledica druge svetovne vojne. Da pa trenutno v tej smeri še ni pričakovati kakih čudežev, dovolj jasno kažejo težave, s katerimi se mora minister Brandt boriti zaradi nasprotovanja krščanskih demokratov.

Predsednik Tito na kongresu ZMJ:

Razvijati je treba borbenost mladih ljudi pri zavzemanju najnaprednejših stališč in njih uresničevanju

V Beogradu je prejšnji teden zasedal VIII. kongres Zveze mladine Jugoslavije, na katerem je sodelovalo skoraj 800 delegatov iz vseh republik, navzoči pa so bili tudi predstavniki 46 organizacij in gibanj iz raznih držav sveta. Zastopniki jugoslovanske mladine so na svojem kongresu obširno razpravljali o nalogah, ki jih ima mladina zlasti pri uresničevanju gospodarske in družbene reforme, zavzeli pa so stališče tudi do aktualnih mednarodnih problemov in poudarili, da mora biti mladina v prvih vrstah boja za svobodo, napredek in mir v svetu. Na kongresu je bil izvoljen tudi nov predsednik Zveze mladine Jugoslavije, in sicer dosednji predsednik slovenske mladine Janez Kocijančič.

Mladinskega kongresa se je udeležil tudi predsednik republike Tito, ki je v daljšem govoru navedel važno vlogo mladine pri družbenem razvoju. Poudaril je, da je bila mladina vedno v središču vseh družbenih gibanj in je tudi danes ni mogoče obravnavati zunaj tega. Hkrati pa mladina ne sme čakati, da ji kdo drug določa področje njenega delovanja, temveč se mora tudi sama samostojneje in z več pobude lotovati akcij.

Posebej je predsednik Tito naglasil potrebo ideološko-politične vzgoje ter ugotovil, da to delo med mladino ni bilo zadostno. Zato se mora mladinska organizacija v bodoče bolj zavzeti za ideološko-politično vzgojo mladega rodu; posebno pozornost mora posvetiti najmlajšim in se truditi z vsemi močmi, da bi pri njih od malega razvijali ljubezen do domovine in socializma. „V dejavnosti vaših organizacij je treba zadostiti interesom mladine in krepiti v njih patriotizem, tovarštvo, ljubezen do dela, občutek

odgovornosti, bojevali se je treba za socialistične družbene odnose in razvijati smisel za demokratično odločanje o vsem, kar je vsebina vašega življenja in dela. Zlasti je treba razvijati borbenost mladih ljudi pri zavzemanju najnaprednejših stališč in njih doslednem uresničevanju, ne samo v mladinskih organizacijah, ampak tudi v družbi sploh.“

V svojem govoru je predsednik Tito omenil tudi veliki vpliv filma, tiska, televizije in drugih sredstev javnega obveščanja pri oblikovanju mladine in njenega pogleda na svet. Vse to širi obzorje mladim ljudem in prispeva k njihovemu popolnejšemu izobraževanju in vzgoji. „Toda del tistega, kar plasirajo preko teh sredstev obveščanja, je po duhu in vsebini tuje naši socialistični družbi. Nikoli ne smemo prezehtati, da reakcionarne in zaostale sile negativno vplivajo na našo mladino. Vse to ima negativne posledice na oblikovanje zavesti mladine, ker zamegljuje perspektive mladim ljudem in seje dvome v upravičenost naših prizadevanj v boju za lepšo in boljšo prihodnost.“

Ob koncu je predsednik Tito omenil še razvoj v svetu ter dejal, da je mednarodni položaj dandanes zelo resen, ko skušajo reakcionarne imperialistične sile s pritiskom, izsiljevanjem in tudi z oboroženimi intervencijami preprečiti neizogibne zgodovinske procese družbene in gospodarske osamosvojitve narodov. Izrazil je veselje, da se kongresa jugoslovanske mladine udeležujejo zastopniki iz velikih držav ter naglasil, da se mora tudi v bodoče krepiti skupno delovanje vseh naprednih mladinskih organizacij na splošnem področju boja za svobodo narodov, napredek in mir.

K vprašanju ravnatelja slovenske gimnazije

Celovski radio je v ponedeljek objavil vest, da zvezno ministrstvo za pouk še ni imenovalo novega ravnatelja Državne gimnazije za Slovence v Celovcu, ker med različnimi skupinami slovenske manjšine na Koroškem baje ni enotnosti glede kandidatov. K tej objavi sta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev ugotovila, da je bil ministrstvu za pouk poslan trojni predlog, v katerem so bili prof. dr. Pavle Zablatic na prvem, prof. Milan Kupper na drugem in prof. Reginald Vospersnik na tretjem mestu.

Ko je bila delegacija združenja staršev na Državni gimnaziji za Slovence 7. februarja na Dunaju, je zvezni minister za pouk sporočil, da bo dekret o imenovanju v kratkem dostavljen; pri tem je minister provizoričnemu vodji šole čestital k imenovanju.

milijone Vietnamcev in povsem opustošiti njihovo deželo, toda s tem ne bo pridobila ničesar, kajti vera v svobodo je neuničljiva.

Obletnica avtonomije

Furlanije — Julijske krajine

Pred nedavnim je minilo pet let, odkar je bila s posebnim statutom priznana avtonomija dežele Furlanije-Julijske krajine. V tej deželi prebiva tudi slovenska manjšina, ki si je od avtonomne ureditve obetala marsikaj tudi glede svojega položaja, zlasti ker v drugih avtonomnih deželah Italije, kjer prav tako živijo narodne manjšine, ravno tako ureditve posebno pozitivno vpliva na ureditve narodnostnih problemov.

Po petih letih avtonomije svoje ožje domovine pa tržaški in goriški Slovenci žal še daleč ne morejo biti zadovoljni s tistim, kar so v tem času dosegli. Gotovo, marsikaj se je spremenilo na boljše, predvsem pa se je izboljšalo vzdušje med manjšino ter odločilnimi činitelji v deželi, kar se odraža tudi v raznih sklepih, ki so bili na deželni ravni sprejeti v korist sožitja med obema narodoma.

Kljub nekaterim konkretnim ukrepom, ki jih je deželna uprava sklenila v tej smeri, pa se položaj manjšine kot tak pravzaprav ni nič spremenil. Čim so se namreč na deželni ravni pokazali prvi znaki nekoliko bolj uvidevnega obravnavanja manjšinskega problema, pa so v Rimu takaj ugotovili, da dežela v teh vprašanjih sploh ni pristojna, marveč spada to v pristojnost države. Ta ugotovitev se je utrdila kot zid, ob katerem se mora razbiti sleherni pobuda manjšini le nekoliko bolj naklonjenih političnih sil v deželi.

Petletnica avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine pa je pomembna tudi zaradi tega, ker Italija ravno preko te dežele meji na Avstrijo in Jugoslavijo. V tem oziru lahko ugotovimo, da je prijateljstvo med tremi sosednimi deželami — Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino — v zadnjih letih rodilo že bogate sadove sodelovanja na najrazličnejših področjih.

Turistične skrbi

Turistične skrbi Koroške so se tekom minulega leta spremenile. Prej so skozi leta veljale vprašanju, kako bo mogoče v poletnih mesecih spraviti pod streho naraščajoče število inozemskih turistov, ki so prihajali v deželo v vedno večjem številu. V teh letih je marsikje vprašanje, kako ustreči njihovim poželenjem v pogledu na prehrano in razvedrilo, pa tudi na prometne razmere, igralo podrejeno vlogo. Minulo poletje pa je turistična podjetja in oddajalce privatnih nočišč naučilo, da v prihodnje ni več računati z naraščanjem števila inozemskih turistov in njihovih nočitev v deželi. Že leta 1966 so se morale številne občine sprijazniti z dejstvom, da število turističnih nočitev ni naraslo več tako kot v letih poprej, lani pa je to število skoraj povsod v deželi očitno nazadovalo.

Tej spremembi v razvoju turizma, ki je mednarodnega značaja, je pogledala v oči konferenca, ki jo je koncem minulega tedna v Celovcu sklical deželni turistični urad. Ob navzočnosti predstavnikov koroške deželne vlade in deželnega zbora so se udeleženci konferenice bavili z vprašanjem, kaj napraviti, da bo turistični val, ki prihaja v deželo in ki oplaja njeno gospodarstvo, v prihodnje ostal vsaj na lanski višini.

Kako akutno je to vprašanje, je pokazalo poročilo, ki ga je podal direktor deželnega turističnega urada dr. Stelzer. V tem poročilu je bilo namreč ugotovljeno, da je lani število nočitev inozemskih turistov na Koroškem nazadovalo za 741.000 na 8.231.500 nočitev. Nazadovalo je za 8,26 odstotka. To je povzročilo, da je celokupno število turističnih nočitev nazadovalo za 6,3 odstotka. V istem času se je namreč število nočitev avstrijskih turistov v deželi povečalo za okroglo 113.000 na 1 milijon 955.000 nočitev.

Turizem je za gospodarski razvoj Koroške velikega pomena. To razvidimo iz primerjave števila nočitev s številom prebivalstva. Pri 10,2 milijona nočitev v minulem letu je odpadlo na koroškega prebivalca 22 turističnih nočitev. Več turističnih nočitev in z njimi tudi prebrambenih dni na prebivalca odpade v naši državi le še na Tirolskem.

Problem posebne vrste na Koroškem pa je, da odpade okoli 80 odstotkov celoletnih nočitev na čas od 1. junija do 15. septembra in da je okoli 170.000 turističnih postelj 8 do 9 mesecev na leto nezasedenih. Drugi problem pa je v tem, da je zadnja leta število turističnih postelj močnejše naraščalo od števila turističnih nočitev. Še lani se je njihovo število povečalo za okroglo 4000 ali za 3 odstotke števila leta 1966. Spričo tega je število nočitev, ki je lani odpadlo na turistično posteljo, nazadovalo močnejše kot v prejšnjih letih. V deželnem povprečju je na turistično posteljo odpadlo le še 60 nočitev, medtem ko se meja rentabilnosti giblje med 80 in 90 nočitvami na turistično posteljo.

Da je spričo tega na turistični konferenci minuli petek vladala zaskrbljenost tako med predstavniki občin kot med turističnimi podjetji in lastniki penzionov, se razume samo po sebi. Za kolikor toliko uspešno rešitev nastalih problemov je prišlo do vrste zahtev in predlogov. Najrazličnejše zahteve in predloge je mogoče spraviti na naslednje skupne imenovalce:

- treba je posvetiti večjo pozornost socialnemu turizmu, predvsem v prid zahodnonemških in holandskih turistov, na katere odpade 90 odstotkov inozemskih turističnih nočitev;
- treba je poskrbeti, da bo prišlo in ostalo v deželi čim več avstrijskih turistov;
- treba je izboljšati kvaliteto turističnih uslug in se bolj kot doslej uživet v navade in želje turistov;
- treba pa je povečati in izboljšati tudi turistično propagando, pri kateri gre za to, da bo kar najbolj neposredno dosegla turiste in pri kateri naj turistična podjetja bolj sodelujejo.

Treba pa je tudi — kakor je to ponovno naglasil deželni glavar Sima — čimprej zgraditi cesto za hitri promet skozi Visoke Ture, poleg tega pa na področju turizma povečati in izboljšati sodelovanje Koroške s Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino ter severno Italijo. Treba si je biti namreč na jasnem, da bo Koroška v prihodnje še veliko bolj odvisna od razvoja prehodnega turizma, kakor je bila doslej. Ta prehodni turizem v deželi pa postaja čedalje bolj odvisen od urejenosti cest za hitri promet in od sodelovanja s temi dvema deželama, katerih morje je Koroški najbližje.

Pred novimi gospodarskimi načrti ÖVP in SPÖ

„Razdelitveni socializem“ na koncu svojih možnosti

Na zadnjem zasedanju vodstva ÖVP je novi finančni minister Koren nastopil z napovedjo, da bo v danih pogojih primanjkljaj v državnem proračunu prihodnjega leta narasel na 16 milijard šilingov. K temu je še dodal, da se bo v isti višini gibal tudi primanjkljaj državnega proračuna leta 1970. Potemtakem bi primanjkljaj prihodnjih dveh državnih proračunov znašal eno petino skupnega obsega, kar bi pomenilo da bi morala država svoje investicije v svrhu pozitivne gospodarstva skoraj docela omejiti ali pa se podati na pot nadaljnjega zadolževanja.

Zaskrbljenost, ki je po tej napovedi nastala v ÖVP kot vladni stranki, med opozicijskimi strankami in med prebivalstvom, se je minuli teden še povečala. Generalni sekretar ÖVP, vicekancler in predsednik kluba poslancev ÖVP Withalm jo je povečal z napovedjo, da primanjkljaja v tem obsegu ne bo.

Pri tem je v bistvu ponovil znane izjave, da bodo morali za ozdravitev državnega gospodarstva doprinesli svoj delež vsi sloje prebivalstva in vse gospodarske skupine svoje žrtve. V danih pogojih to pomeni le izbiro med dvema potmi, med potjo nadaljnega zvišanja davkov in državnih tarif in med potjo omejitve izdatkov države na socialnem področju in na področju državnih subvencij. Prva kot druga pot pa bosta prinesli nova bremena in sicer za vse sloje prebivalstva.

Donos davkov pada

Posledice stagnacije v industriji se med drugim kažejo tudi pri donosu davkov. To resnico najbolj nazorno kaže donos davka na korporacije v minulem letu, ki je bil z 2397 milijonov šilingov za 153 milijonov šilingov nižji od leta 1966. Padanje donosa davkov je v veliki meri povzročilo tudi lanski primanjkljaj v državnem proračunu, ki je bil skoraj za 3,6 milijarde šilingov višji od predvidenjan proračuna.

Spričo tega razvoja so postali finančni uradi pri iztirjavanju davkov strožji. Prošenj za odložitve plačilnega roka niso več tako širokogrudno upoštevali kot v prejšnjih letih. S tem v zvezi pa so se zmanjšale tudi tihe rezerve za tekoče leto, vsled česar je pričakovati, da letošnji donos davkov ne bo dosegel niti lanskega.

Nad Dubrovnikom:

Akumulacijski hidroenergetski sistem z zmogljivostjo 3,6 milijarde kilovatnih ur

V dalmatinskem pogorju ob Bilečkem jezeru in reki Trebišnjici gradijo mogočen akumulacijski hidroenergetski sistem. Za vodno elektrarno Dubrovnik, ki z dvema agregatoma obratuje od leta 1965, so začetkom februarja spustili v pogon dva agregata elektrarne Trebinje. S tem so zaključili prvo fazo obsežnega energetskega sistema, ki ga napajata Bilečko jezero in Trebinsko jezero. Letna zmogljivost elektrarn znaša sedaj 2 milijardi kilovatnih ur, kar je skoraj toliko kolikor znaša zmogljivost vseh elektrarn OKD, vključno termoelektrarn.

Ta dalmatinski energetski sistem so pričeli graditi pred devetimi leti. Sedaj stopajo v drugo fazo njegove izgradnje, ki bo trajala štiri leta. V tej fazi bodo zgradili 16 km dolg tlačni rov do elektrarne Dubrovnik, nakar bo leta dobila tretji in četrti agregat, elektrarna Trebinje pa tretjega. S tem bo omogočena letna proizvodnja 2,58 milijarde kilovatnih ur.

Koper ima velike industrijske načrte

Med Luko Koper, podjetjem „Petrol“ v Ljubljani in Železniškim transportnim podjetjem Slovenije je bil pred kratkim podpisan sporazum o industrializaciji Kopra. Imenovana podjetja hočejo za ta sporazum pridobiti še Rafinerijo nafte Bosanski Brod.

Po tem sporazumu je pričelo podjetje „Petrol“ graditi pod Srinom rezervoarje za 40.000 ton nafte. Istočasno je pričelo podjetje „Luka Koper“ pripravljati podaljšanje operativne obale proti izlivu srednjega rokava Rižanske delte. Morje bodo poglobili na 17 in 18 m, kar bo omogočilo pristajanje cisternskih ladij do 100.000 ton nosilnosti. Prva cisternska ladja bo v Koprú pristala že v poletnih mesecih, vsled česar bodo tudi naftovod do rezervoarjev zgradili do tega časa.

Iz Kopra bodo nafto v zaledje prevažali v železniških cisternah, ki jih bo nabavilo Železniško transportno podjetje Slovenije. Za začetek računajo, da bo po novi koprski progi vozilo vsak dan šest cisternskih vlakov. Glavni del nafte je namenjen Rafineriji nafte v Bosanskem Brodu.

Rezervoarji nafte v koprskem zalivu bodo služili tudi za oskrbovanje novih obratov v industrijski coni s pogonskimi sredstvi. Med njimi stoji gradnja termične elektrarne na prvem mestu. Za njo pa je predviden razvoj podjetij za predelovanje surovin, ki jih bodo do Kopra pripeljali po morju. V daljši perspektivi računajo v Koprú tudi na lastno rafinerijo nafte.

Za industrializacijo Kopra, ki jo je omogočila zlasti njegova železniška povezava z zaledjem, je več načrtov. Tudi nekaj tujih interesentov se je že priglasilo k sodelovanju. Med njimi so zlasti Japonci pokazali za to novo pristanišče veliko zanimanje.

Te dni vlada razprava o potrebnih ukrepih, da bi realizirala „zapoved“, ki jo je dal sedanj „prvak“ ÖVP Withalm. Kaj se bo iz te razprave izcimilo, bo prebivalstvo verjetno zvedelo že v prihodnjih dneh. V zvezi s to razpravo pa je tudi zanimivo, da se je ÖVP istočasno, ko razpravlja o svojem gospodarskem načrtu, takojimenovanem „Korenovem planu“, lotila tudi razprave o osnutku gospodarskega načrta SPÖ, ki ga hoče leta dokončno skleniti koncem februarja.

V zvezi z obema načrtoma je zbudila pozornost tudi izjava, ki jo je koncem minulega tedna podal gospodarskopolični referent Avstrijske sindikalne zveze, dr. Heinz Kienzl, eden glavnih oblikovalcev gospodarskega programa SPÖ. Nastalo gospodarsko problematiko v državi je ocenil kot posledico soupadanja slabosti v gospodarski rasti s strukturnimi slabostmi in z upadanjem konjunktura. Ko je podčrtal, da je spremeni gospodarski položaj Avstrije privedel do sprememb v gospodarski miselnosti SPÖ, je dodal, da je „razdelitveni socializem“ na koncu svojih možnosti. Ne gre namreč več, da bi SPÖ gospodarstvo prepuščala meščanskim strankam in njihovim strokovnjakom in da bi samo poskušala izbiti kar se da velik delež za delojemalce in upokojene. Spričo razsula, ki je zajelo ÖVP, je dr. Kienzl dejal, mora SPÖ računati z večjo odgovornostjo za našo državo.

Moč obeh elektrarn bo potem znašala 594 megavatov.

Po drugi je predvidena še tretja faza izgradnje tega energetskega sistema. Le-ta bo obstojala v nadaljnji izgradnji zbirnih ali akumulacijskih jezer v pogorju nad Dubrovnikom ter v gradnji namakalnega sistema v spodnjem delu doline Trebišnjice na površini 12.000 hektarjev. Ko bo zaključena tudi ta faza izgradnje, bo ta energetski sistem lahko dal na leto 3,6 milijarde kilovatnih ur električne energije.

Energetski sistem Trebišnjica predstavlja poleg orjaške hidroelektrarne Djerdap na Donavi, ki je sedaj v gradnji, drugi največji in najpomembnejši hidroenergetski projekt Jugoslavije. Obe elektrarni se bosta v oskrbi Jugoslavije, pa tudi drugih dežel izpopolnjevale. Kadar bo v Donavi malo vode, bo priskočila na pomoč Trebišnjica, kadar pa bo v Donavi dovolj vode, pa se bodo polnila akumulacijska jezera Trebišnjice.

POŠIROKEM SVETU

MOSKVA. — Generalni tajnik OZN U Tant je bil na obisku v Sovjetski zvezi, kjer je v nedeljo in ponedeljek razgovarjal z vodilnimi sovjetskimi državniki. Ob tej priložnosti so obravnavali razna vprašanja v zvezi z dejavnostjo Združenih narodov, prav tako pa so razpravljali tudi o aktualnih mednarodnih problemih, kjer je bilo v ospredju vprašanje Vietnama.

NÜRNBERG. — Zahodnonemški obmejni organi so prejšnji teden aretirali avstrijska državljana Rudolfa Watschniga in Herwiga Nachtmanna, ki sta osumljena, da sta sodelovala pri dinamičnih atentatih na Juž. Tirolskem. Ker pa avstrijske oblasti niso pravočasno zahtevale izročitev osumljenih, sta bila na podlagi sklepa nürnberskega sodišča spet izpuščena na svobodo. Tozadevni sklep sodišča je tudi v nemški javnosti izzval ostre kritike, kajti Zahodna Nemčija ima dovolj skrbi že s svojimi lastnimi desničarskimi ekstremisti.

BUDIMPEŠTA. — Koniec tega meseca bo v Budimpešti posvetovalni sestanek komunističnih partij iz vseh predelov sveta. Na ta sestanek je bilo povabljenih skupno 74 partij, od katerih je doslej že 60 sporočilo, da bodo poslale delegacije v Budimpešto. Med partijami, ki na ta sestanek niso bile povabljene, je tudi Zveza komunistov Jugoslavije, očitno zaradi tega, ker so v Jugoslaviji izrazili dvom o primernosti sklicevanja takega mednarodnega posvetovanja.

NEWARK. — Posebna komisija, ki jo je ustanovil guverner ameriške države New Jersey, je obtožila državno in lokalno policijo kakor tudi narodno gardo, da so pretirano in neupravičeno uporabljale silo med lankoletnimi črnskimi neredi, med katerimi je zgubilo življenje 26 ljudi, medtem ko je bilo tisoč oseb ranjenih. Komisija je obtožila policijo, da je poslabšala položaj z brezobzirnim streljanjem in grobim ravnanjem s črnci, glavno odgovornost za te nereda pa po ugotovitvah komisije nosi bela večina.

TRST. — Jugoslovanski predstavnik mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora je izročil italijanskim šolskim oblastem v Trstu prvo zbirko 2000 slovenskih knjig za knjižnice slovenskih šol na Tržaškem. Poleg omenjenih knjig je darilo obsegalo tudi večjo količino diapozitivov in drugih tehničnih učnih pripomočkov, s katerimi hoče Jugoslavija olajšati delo slovenskim šolam na Tržaškem. Sporazum o tej pomoči je bil sklenjen v italijansko-jugoslovanskem mešanem odboru, žal pa ne zajema celotnega ozemlja, na katerem živi slovenska manjšina v Italiji. Predstavnik Italije v omenjenem odboru je bil namreč proti temu, da bi v akcijo vključili tudi Gorjsko, čeprav je na jugoslovanski strani akcija zajela vse italijanske šole na jugoslovanskem ozemlju.

PARIZ. — Maršal Sokolovski, bivši načelnik generalnega štaba sovjetske armade, je na tiskovni konferenci izrazil mnenje, da je Amerika v Vietnamu že izgubila vojno. Poudaril je, da se vse prebivalstvo Južnega Vietnama upira prisotnosti Američanov, ki se tam obnašajo „na isti način kot nacisti v drugi svetovni vojni“.

RIM. — Škoda, ki so jo povzročili nedavni potresi na Siciliji, so ocenili na okroglo 300 milijard lir. Računajo, da bodo potrebovali kakih 150 milijard lir za zgraditev naselij, ki so jih potresni sunki popolnoma porušili, nadaljnjih 100 milijard za popravila naselij, ostalih 50 milijard pa za porušene in poškodovane šole, bolnišnice in druga državna poslopja.

BEOGRAD. — Jugoslavija in Zahodna Nemčija sta na podlagi nedavnih razgovorov o zopetni navezavi diplomatskih odnosov izmenjali noti o otvoritvi veleposlaništev v Bonnu oziroma Beogradu in o imenovanju začasnih odpravnikov poslov obeh veleposlaništev. Za začasnega odpravnika poslov veleposlaništva SFRJ v Bonnu je bil imenovan Žvonko Lucić, za začasnega odpravnika poslov zahodnonemškega veleposlaništva v Beogradu pa Hans Werner Löck.

STOCKHOLM. — Trije zahodnonemški vojaki so dezertirali iz vojske in zbežali na Švedsko. Kot vzrok so navedli, da nočejo služiti v vojski, v kateri poveljujejo bivši nacistični oficirji.

VATIKAN. — Tajnik škofovske sinode monsignore Rubin je ob povratku s svojega obiska na Češkoslovaškem izjavil, da so se odnosi med katoliško cerkvijo in državo na Češkoslovaškem v zadnjih dveh letih bistveno izboljšali.

HAMBURG. — Na dosmrtno ječo je sodišče v Hamburgu obsodilo tri bivše pripadnike SS in nacistične policije, ki so bili obtoženi, da so med zadnjo vojno sodelovali pri umoru ruskih in poljskih prisilnih delavcev.

Dobitniki letošnjih Prešernovih nagrad

V okviru tradicionalne slavnostne akademije, na kateri je orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića in ob sodelovanju solista Rudolfa Francja izvajal tri sonate iz Leskovčeve uglasbitve Prešernovih Sonetov nesreče ter Stravinskega Posvetitev pomladi, so na predvečer kulturnega praznika slovenskega naroda spet podelili Prešernove nagrade za posebne dosežke na področjih kulture, umetnosti in znanosti. Slavnostni govor je imel predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Boris Ziherl, ki je poudaril, da je Prešernova beseda postala sestavni del ozračja, v katerem danes živi slovenski človek.

Letošnje Prešernove nagrade so prejeli: JANKO GLAZER za pesniško, esejistično in literarno-zgodovinsko delo. V utemeljitvi je rečeno, da je Janko Glazer kot pesnik, kulturni in literarni zgodovinar, esteta, kritik, prevajalec in urednik s svojim tihim, toda vztrajnim in temeljitim delom ustvaril v slovenski kulturi trajne duhovne vrednote.

JANKO RAVNIK za skladateljsko, pianistično in pedagoško delo, kajti — je rečeno v utemeljitvi — njegov življenjski opus je vsestranski in je na omenjenih področjih več kot 50 let odločilno vplival na oblikovanje slovenskega glasbenega življenja.

Ing. arh. BOJAN STUPICA za gledališko režijsko delo. Med drugim je v utemeljitvi rečeno, da sodi umetniški opus ing. arh. Bojana Stupice po svoji izjemni sklenjenosti in doslednem uresničevanju izvirnega gledališkega koncepta v vrh jugoslovanskega gledališkega ustvarjanja.

Dobitniki letošnjih nagrad Prešernovega sklada pa so:

Milka BADJURA za ustvarjalno delo pri montaži slovenskih filmov;

Klub mladje

O PROGRAMU NSK

Klub mladje (F. J. Bister) nam je z Dunaja poslal k "Programu Narodnega sveta koroških Slovencev" poročilo, iz katerega med drugim povzemamo:

Dne 8. februarja t. l. se je na Dunaju zbrala na vabilo Kluba mladje skupina visokošolcev z namenom, da zavzame svoje stališče do osnutka programa Narodnega sveta koroških Slovencev.

Vsi navzoči so se v teku diskusije distancirali tako od vsebine programa kot tudi od postopka, s katerim je prišel osnutek v javnost. Predvsem so zbrani odklonili enostransko in ozko tolmačenje zgodovinskih, verskih, kulturnih, socialnih in narodnih vprašanj koroških Slovencev. Pogrešali pa so v programu, ki naj bi bil političen, smernice za bodoče politično delovanje.

Zbrani visokošolci so bili tudi mnenja, da program ne odgovarja manjšinskim razmeram in potrebam ter da more samo čim širša in svobodnejša diskusija izboljšati program, ki naj ustreza današnjim razmeram na Koroškem.

Jože CIUHA za razstavljen silarska dela v Mali galeriji v Ljubljani leta 1967; Hilda HOLZL za vlogo Turandot v istoimenski Puccinijevi operi; Marjan KOLAR za roman "Išči poldan"; ing. arh. Gregor KOŠAK za ustvarjalno delo na področju grafike; Mirč KRAGELJ za radijske in televizijske režije v letu 1967; ing. arh. Branko KRAŠEVEC za delo na področju oblikovanja v industrijski estetiki; Joško LUKEŽ za vlogo Barranceja v Pirandellovi komediji "Saj ni zares"; ing. arh. Mi-

lan MIHELIC za razstavne paviljone na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani ter veleblagovnico Moderna hiša in Prehrama v Osijeku; Dušan MORAVEC za knjigo "Pričevanja o včerajšnjem gledališču"; Iva SUBIC za slikarska dela, razstavljen leta 1967 v galeriji Škofjeloške-

MED NOVIMI KNJIGAMI

Slovenski biografski leksikon

V založbi Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je po daljšem presledku spet izšel nov zvezek "Slovenskega biografskega leksikona". Je to deseti zvezek, uredil ga je Alfonz Gspan s sodelovanjem uredniškega odbora, obsega pa imena od Schmidt do Steklasa.

Naj uvodoma povemo, da je prvi zvezek "Slovenskega biografskega leksikona" izšel že leta 1925, torej pred dobrimi štiridesetimi leti. Ob zaključku prve knjige je uredništvo v uvodnem članku začrtalo naslednjo osnovno zamisel tega obsežnega dela: Slovenski biografski leksikon podaja v življenjepisih kulturnih delavcev kar se da točno sliko slovenskega kulturnega življenja v preteklosti in sedanjosti; vanj naj se sprejmejo vse za kulturni razvoj v Sloveniji kakorkoli pomembne osebnosti, ki so slovenskega rodu ali na Slovenskem rojene in so delovale doma ali v tujini, pa tudi osebnosti tujega rodu, ki so s svojim delom med Slovenci vplivale na slovensko kulturno življenje...

Kakor že povedano, je od takrat minilo več desetletij in marsikaj se je od takrat spremenilo tudi pri delu okoli biografskega leksikona, kar je imelo med drugim za posledico, da so posamezni zvezki izhajali v razmeroma dolgih presledkih. To pomeni, da so mnogi podatki zastareli že prej, preden je delo sploh v celoti iz-

šlo. Pač pa je treba pri tem upoštevati, da gre za publikacijo, kakršne Slovenci prej še nismo imeli in je že zaradi tega delo izredno težavno in zamudno.

Vsekakor pa je "Slovenski biografski leksikon" kljub takim in podobnim pomanjkljivostim bil in ostal izredno važna opora vsakomur, ki se hoče seznaniti s Slovenci in njihovo zgodovino. V nobeni drugi knjigi ni zbranih toliko podrobnih podatkov o življenju in delu vseh tistih oseb, ki so kakorkoli pomembno prispevale k razvoju slovenskega naroda na področju kulture in umetnosti, znanosti, gospodarstva ter političnega in družbenega življenja.

"Slovenski biografski leksikon" obsega seveda celotno ozemlje, kjer živijo Slovenci, oziroma upošteva vse pomembne Slovence tako v Sloveniji kakor tudi v zamejstvu. Ravno sedanjosti 10. zvezek obsega na primer celo vrsto imen tudi iz vrst koroških Slovencev. Tukaj nista obširno prikazana le škof Anton Martin Slomšek in pisatelj ter jezikoslovec Jakob Sket, marveč so javnosti predstavljeni tudi bivši deželni poslanec Ivan Starc, znanstvenik Josip Stefan, pesnik Maks Sörgo, pisatelj Kriste Sienec in mnogi drugi. Tako je tudi "Slovenski biografski leksikon" eden izmed zgornjih dokazov, ki pričajo o prispevku zamejskih Slovencev v

skupno kulturno zakladnico slovenskega naroda.

Ko bo "Slovenski biografski leksikon" izšel v celoti, bo zaradi ne navadno dolgega razdobja njegovega izhajanja seveda še marsikaj zastarelo in nepopolno. Kljub temu pa bo predstavljala edinstven prikaz zgodovine in razvoja slovenskega naroda pri čemer pomeni važen prispevek vsak posamezni zvezek tega obsežnega in temeljitiga dela.

Zarišča kulture in umetnosti

Kraški muzej v Postojni

Postojna je za Slovenijo pomembno turistično mesto in bo to gotovo ostala tudi v bodoče. Nedvomno pa je turistični vzpon Postojnske jame tesno povezan z razvojem jamoslovja na Slovenskem in še posebno v Postojni sami.

Zamisel o jamoslovnem muzeju in znanstveno raziskovalnem speleološkem inštitutu v Postojni se je rodila že pred več desetletji. Ker bi posredoval spoznanja in zanimivosti o značaju kraških pojavov med naravoslovci in drugimi strokovnjaki po svetu, bi dobil lahko širši mednarodni pomen. Jamoslovni muzej bi si lahko ogledali številni obiskovalci Postojnske jame. Zgodovinski razvoj je potrdil upravičenost te zamisli. Posebno se je zavzemal zanj dolgoletni ravnatelj Postojnske jame in znani slovenski speleolog Ivan Andrej Perko, ki je umrl leta 1941.

Ustanovitev speleološkega inštituta in muzeja v Postojni je precej zavrla prva svetovna vojna. Sistematično raziskovalno in zbirateljsko delo se je prav razcvetelo šele po letu 1929. Vendar pa je za Jugoslavijo bil to čas, ko so bili nameni in cilji nove ustanove prirojeni raznarodovalnim težnjam italijanskega okupatorja, ki je zasedel slovensko ozemlje. Po osvoboditvi je preostalo dediščino italijanskega speleološkega inštituta in muzeja skupaj z novimi nacionalnimi zahtevami in nalogami prevzel inštitut za raziskovanje krasa pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, ki je obdržal tudi jamoslovno zbirko. Posebej pa so ustanovili kot občinsko ustanovo še notranjski muzej z arheološko, etnografsko in drugo krajevno zgodovinsko vsebino.

Notranjski muzej ima v prilici zgradbe SAZU v Postojni dva delovna in tri razstavne prostore. Del svojih zbirk ima razstavljenih v Predjamskem gradu, upravlja pa ga zavod Postojnske jame. Pri inštitutu za raziskovanje krasa so pred leti preuredili delovne

BESEDA O VZGOJI

Vzroki slabih šolskih uspehov

Prejšnji teden so dobili polletna spričevala šolarji, ki obiskujejo ljudsko oziroma glavno šolo, prihodnji mesec pa jih bodo dobili tudi dijaki na srednjih šolah. Ta spričevala so nekakšno ogledalo šolarjevih oz. dijakovih uspehov v prvem delu šolskega leta in je torej prav, če se starši ob tem malo zamislijo ter po potrebi tudi ukrenejo, da bo otrok šolsko leto z uspehom zaključil.

Posebne skrbi povzroča staršem seveda otrok, ki v šoli ni uspešen. Poleg tega pa šolski neuspeh prizadene tudi otroka samega, saj ga ta neuspešnost vodi v stalne upore zoper starše in učitelje ter večkrat ustvari pri njem občutek manjvrednosti. Zaradi tega morajo starši ukrepati že ob prvih znakih otrokovega neuspeha, kajti veliko lažje je pomagati takemu otroku takoj v začetku, kakor šele pozneje, ko je otrok že v hudem zastanku s šolsko snovjo ter že bolj ali manj vdan v usodo slabega šolarja. Ob neuspehu otrok namreč pogosto izgubi voljo in veselje do učenja; v njem se ustali občutek, da ni sposoben uspevati v šoli in se mu torej sploh ne izplača truditi.

Otroke, ki v šoli ne uspevajo, bi lahko razdelili v štiri glavne skupine:

● V prvo skupino spadajo inteligentno slabše razviti otroci. Šolski programi so prirejeni za "normalne" inteligentno razvite otroke. Kolikor je otrokov umski razvoj počasnejši, otrok seveda ne more slediti šolski snovi, če se še tako trudi. Pogosto gre le za nezadostno upočasen inteligentni razvoj in starši niti ne vedo za vzrok otrokovega neuspeha. Zlepa in zgrda ga silijo k učenju in prevajajo krivdo za šolski neuspeh na otroka samega, češ da je len, raztresen, poreden; ali pa na učitelja, ki ne zna poučevati ali "ima piko na otroka". Za inteligentno slabše razvitega otroka je najbolje, da se vpiše v posebno šolo, kjer bo lahko sledil šolskemu

programu, uspeval v šoli in se izognil vsem mučnim trenutkom, ki bi jih doživel v normalni šoli zaradi svoje neuspešnosti. Ni pa redko, da starši vztrajno odklanjajo vpis v posebno šolo, misleč, da je to neprimerno ali celo sramotno. Toda škoda, ki jo s tem prizadenejo svojemu otroku, je lahko velika.

● Najbolj pogost vzrok šolskega neuspeha pri otroku so čustvene motnje. Normalno inteligentnega otroka v šoli ne uspeva. Včasih je neuspeh tako porazen, da so učitelji in starši mnenja, da z otrokovim umskim razvojem nekaj ni v redu in šele skrbna preiskava otrokovih sposobnosti pokaže, da leži prvotni vzrok neuspeha v otrokovem neugodnem čustvenem doživljanju. V to skupino spadajo otroci iz neurejenih družin ali iz navidez urejenih družin, v katerih pa ne vlada prijateljsko in pristransko vzdušje; prav tako pa zapuščeni otroci, ki imajo občutek, da niso dovolj ljubljeni itd. Tak otrok nima volje do učenja, morda se celo podzavestno namenoma ne uči, ker z neuspehom pritegne nase pozornost staršev, ki se sicer zanj dosti ne menijo.

● V naslednjo skupino spadajo slabi šolarji ali dijaki, ki pa so izredno nadarjeni in imajo nadpovprečno inteligenco. To so otroci, ki zelo hitro dojemajo šolsko snov in se zaradi tega prično v šoli kaj kmalu dolgočasiti. Ker se jim v prvih letih šolanja ni treba dosti učiti, se ne navadijo delovne discipline in se v višjih razredih ne znajo učiti, zato doživijo neuspeh. Nesmiselno je siliti takega otroka, da ponavlja doma snov, ki si jo je že v šoli zapomnil, pač pa ga je treba dodatno zaposeliti — morda z učenjem tujega jezika — da si privzgoji učno disciplino.

● V zadnjo skupino spadajo otroci, ki v šoli ne uspevajo zaradi slabega zdravstvenega stanja, pogostih izostankov vsled bolezni, slabe telesne kondicije, povzročene zaradi nezadostne ali nevalitetne prehrane, pa tudi otroci, ki imajo dolgo pot do šole in prihajajo k pouku že utrujeni. Otroci, ki slabo vidijo ali slišijo, tudi ne more dobro uspevati v šoli, ker preprosto ne more slediti temu, kar učitelj govori ali piše na tablo. Pregled pri šolskem zdravniku bo odkril take vzroke šolskega neuspeha in s primernimi ukrepi bo otroku omogočeno normalno šolanje.

Opisali smo glavne vzroke otrokovega neuspeha v šoli. Vendar je po navadi tako, da je pri enem otroku povezanih več vzrokov. Vzemi-mo primer nekoliko manj nadarjenega otroka, ki je bil v predšolskih letih ponos družine zaradi svojega simpatičnega videza in priručnega vedenja. Vanj sta oče in mati polagala svoje največje upe; potem pa se izkaže, da otrok v šoli slabo napreduje. Starša sta hudo razočarana in otrok čuti to razočaranje. Večkrat se zgodi, da celo spremenita svoj čustveni odnos do njega. In tako se otrok znajde v ogroženem in negotovem položaju v šoli in doma. Tak otrok bi morda ob pomoči svojih staršev lahko zmogel učno snov. S "pomočjo" pa ne mislimo le na to, da se starši učijo z otrokom, temveč predvsem, da mu dajo čuti, kako ga imajo enako radi ne glede na njegov šolski uspeh ali neuspeh. Če pa se čustveni odnos staršev do otroka z neuspehom poslabša, je razumljivo, da bo ta dodatna nevednost dokončno obsodila otroka na učni neuspeh.

Če starši torej opazijo, da ima njihov otrok resnejše težave v šoli, je najbolje, da se takoj posvetujejo z učiteljem; po potrebi naj z otrokom obiščejo tudi zdravnika; predvsem pa naj se sami zamislijo in skušajo ugotoviti, kaj bi utegnili ovirati otroka pri njegovem delu v šoli.

KULTURNE DROBTINE

● V okviru proslave 70-letnice rojstva znanega pisatelja in dramatika Bertolda Brechta so v vzhodnem Berlinu v navzočnosti predstavnikov iz 40 držav priredili mednarodni simpozij s temo "Politika v gledališču".

● Jutri se bo s podelitvijo nagrad zaključil mednarodni televizijski festival v Monte Carlu, kjer so sodelovali filmski producenti iz 28 držav s skupno 80 filmi.

Gašper Truppe 90-letnik

Minulo nedeljo je na Ločilu pri Podkloštru praznoval Gašper Truppe, pd. Matejev oče devetdesetletnico svojega življenja. Praznoval jo je kot trdna narodna korenina in kot simbol trdoživosti našega ljudstva. Njegova dolga življenjska pot je bila namreč polna primerov, ko bi povprečen človek obupal nad svojim življenjem. Matejev oče je s trdnostjo svojega prepričanja in s svojo življenjsko voljo premagal vse težave.

V svojih mladih letih je začel kmetovati pri Golobu v Mariji na Zilji. Kmalu je zaslovel kot zgruden kmet. Zlasti pa kot sadjar. Sredi uspešnega kmetovanja in snovanja načrtov je leta 1911 zbolel na vnetju možganov in hrbtnega mozga in skoraj leto dni je izgledalo, da bo tej bolezni podlegel. Toda bolezen je premagal in se spet lotil kmetovanja.

Leta 1914 je bil ob izbruhu prve svetovne vojne poklican k vojakom. Na italijanski fronti, kjer se je boril pod poveljstvom umrlega zveznega predsednika Körnerja — s katerim sta se po dolgih letih spet srečala leta 1951 — je znova zbolel na vnetju možganov in hrbtnega mozga. Tudi tokrat se je izlečel in se vrnil domov. Za časa plebiscitnih bojev se je moral umakniti v Kranjsko goro, pozneje pa je bil interniran na Litlzhofu. Leta 1926 je Golobovo kmetijo izročil najstarejši hčerki, sam pa se je s svojo ženo vrnil k Mateju na Ločilo. Vsestransko spoštovan je bil izvoljen za predsednika odbora pri gradnji vodovoda in za predsednika šentlenartske hranilnice in posojilnice.

Druga svetovna vojna mu je naložila trpljenje izseljenštva. To trpljenje je okusil še prej, preden so ga prisilili v policijski avtobus. Na brce, ki jih je bil pri tem deležen, je zaklical svojim vaščanom „Kar trdni ostani, v enem letu se spet vidimo!“. V letih izseljenštva je jeseni 1943 znova nevarno zbolel. V taboriščni bolnišnici so ga označili za neozdravljivega in ga dali v sobo za umirajoče. Njegovim sorodnikom je vendar uspelo, da so ga iz Eichstatta spravili v bolnišnico v Beljaku, kjer je zopet ozdravel. Toda njegovega trpljenja še ni bilo konec. Ob letalskem napadu mu je zgorel skedenj njegovega posestva.

Leta 1954 je s svojo ženo Alojzijo, s katero sta vzgojila 5 hčera in enega sina praznoval zlato poroko. Nekaj let za tem mu je zvesta žena za vedno zatislila svoje oči. Svoja stara leta preživlja Matejev oče v obujanju spominov in ob spremljanju dogodkov našega časa. Ko ga slišiš, se ti zdi, da je šlo njegovih devet križev pravzaprav mimo njega. Vedno je čil in veder, trden in odločen. Ob številnih čestitkah mu s svoje strani želimo, da bi nam tak ostal še dolga, dolga leta.

Tinje

Ob številni udeležbi so v četrtek 8. januarja na tinsjem pokopališču pokopali go. Marijo Pinkitz, rojeno Tischler. 25 let je kot vdova vodila Drarajjevo posestvo in v tem času doživela nastanek podjunskega jezera, ki je poplaval tudi večji del njenega posestva.

Zadnja leta pa so pričele njene moči pešati. Tako se je veliko časa posvetila branju slovenskih in nemških knjig, s katerimi jo je zalagal njen brat Joško, ki je z družino iz Celovca rad prihajal k svojim trem sestram, pokojni Mojci, k Nani in Lenki. Mojca je umrla v starosti 83 let, številni pogrebi so ji izkazali zadnjo čast.

V A B I L O

Ravnateljstvo Državne gimnazije za Slovence v Celovcu ter Združenje staršev vabita na

PLES SLOVENSKE GIMNAZIJE

v soboto 24. februarja 1968 s pričetkom ob 20. uri v kletni dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) v Celovcu.

Vstopnice, ki stanejo v predprodaji 25 šilingov, dobite lahko pri dijakih, v pisarni Slovenske gimnazije ter v slovenskih knjigarnah. Za visokošolce, dijake in vojake znaša vstopnina samo 15 šilingov. Pri večerni blagajni stanejo vstopnice 30 šilingov. Prisrčno vabljeni!

Za Združenje staršev:
dir. Valentin Vavli
predsednik

Za Državno gimnazijo za Slovence:
dr. Pavle Zablatnik
prov. ravnatelj

LETOŠNJI PRORACUNI KAZEJO:

Gospodarske težave občin naraščajo

Gospodarske težave, ki so v zadnjih dveh letih v naši državi nastale — v največji meri po krivdi ÖVP — pričenjajo očitno čutili tudi zvezne dežele in občine. To je prišlo že do izraza, ko je deželni zbor razpravljaj o deželnem proračunu 1968. To pa prihaja do izraza tudi v številnih občinah, ki same gospodarsko niso dovolj močne in ki so zaradi tega v velikih skrbih, kako bodo s svojimi dohodki pokrile naraščajoče izdatke.

Nalogo občin so v zadnjih letih neprestano naraščale. Naraščanje teh nalog ni le razvidno iz primerjav njihovih izdatkov pred 10 leti z izdatki zadnjih let, marveč prihaja do izraza tudi v primerjavi zadnjih dveh letnih zaključkov, ki sta bila objavljena. Po teh zaključkih so skupni izdatki koroških občin (brez Celovca in Beljaka) od leta 1964 na leto 1965 narasli za 123,56 milijona na 626,46 milijona šilingov. Porast izdatkov je torej v enem letu narasel za 17,3 odstotka.

V isti primerjavi so dohodki neposrednih občinskih davkov narasli le za 5,79 milijona na 189 milijonov šilingov. Porast teh dohodkov je torej znašal le dobre 3 odstotke. Pri takem razmerju dohodkov do izdatkov vidimo, da občin kot samostojnih upravnih in gospodarskih enot večina ni več. Občine so v čedalje večji meri odvisne od tega, kako zvezna vlada priznava njihove finančne potrebe in kako jim je dežela naklonjena. Več kot polovica dohodkov občin je v zadnjih letih obstojala iz sredstev udeležbe na finančni izravnavi med državo, deželami in občinami ter iz deželnih nakazil za posebne potrebe občin.

Ta odvisnost se veča iz leta v leto. Leta 1964 so koroške občine (brez Celovca in Beljaka) na teh

sredstvih prejele 199,5 milijona, leta 1965 pa 231,7 milijona šilingov. Leta 1964 so bila tovrstna sredstva občin za 8,8 odstotka, leta 1965 pa že za 22,6 odstotka višja od sredstev njihovih lastnih davkov.

Taka primerjava je bila potrebna, da bomo lahko docela spoznali, kako nejasen postaja gospodarski položaj občin v deželi. Že lani je bilo čutili, da se je pritok sredstev iz udeležbe na finančni izravnavi in nakazil dežele za posebne potrebe občin pričel manjšati. Letos se ta položaj ne bo zboljšal in tudi ne v prihodnjih letih. Od države in dežele bodo občine dobile manj kot prejšnja leta, v občini recesiji pa bodo tudi njihovi neposredni dohodki manjši.

Številni letošnji proračuni že kažejo znamenja porajajoče se krize v občinskem gospodarstvu. Ta kriza postaja zlasti očitna po občinah Štefan za Zilji, Marija na Zilji, Loga vas, Tinje, Ruda in Dobrla vas, da navedemo samo nekatere od občin, ki so svoje letošnje proračune že sklenile. Po teh občinah so predvideni dohodki tudi za 25 odstotkov nižji od njihovih pričakovanih izdatkov.

Vsaka od teh občin ima svoje težave. Štefan na Zilji bremenijo obsežne investicije kot so gradnja šole, vodovoda in stanovanj. Gradnja šole bremenijo tudi občino Marija na Zilji, ki je morala za njeno dograditev najeti hipotetni kredit v višini 2,5 milijona šilingov. V Logi vasi ne bodo mogli dograditi občinskega uradnega poslopja, ker je bilo treba izdatke občine znižati za 563.000 šilingov, da je bil proračun v obsegu 2,9 milijona šilingov izravnani. Sploh so postale začele gradnje in vzdrževanje šol največje breme občin. Na njihov račun morajo številne občine omejiti svoje izdatke za vzdrževanje občinskih cest in potov in izdatke za izpolnjevanje drugih dolžnosti in obveznosti.

Uspel koncert v Pliberku

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku, ki bo v nedeljo s predavanjem prof. Janka Messnerja zaključilo svojo knjižno razstavo, je minulo nedeljo priredilo uspel koncert, pri katerem sta poleg društvenega pevskega zbora sodelovala „Oktet izpod Uršlje“ s Prevalj in „Koroški oktet“ z Raven. Med številnimi obiskovalci, ki so Schwarzlovo dvorano napolnili do zadnjega kotička je predsednik društva Lovro Potočnik posebej pozdravil predsednika SPZ, dr. Francija Zwiftra, tajnika Andreja Kokota, prof. Luko Kramolca in Mirka Kumra kot zastopnika občine Pliberk.

Predsednik SPZ je pliberškemu društvu čestital k tako manifestativni proslavi Slovenskega kulturnega praznika, ki ga slovenski narod obhaja vsako leto v dneh obletnice velikega pesnika Franceta Prešerna. Svoja nadaljna izvajanja je osredotočil na besede iz Prešernove „Zdravljice“: „Žive naj vsi narodi...“ in jih komentiral s stremeljenji in potrebami današnjega časa, ki še posebej zahteva enotnost v borbi na narodnostne pravice koroških Slovencev.

Koncert je začel domači pevski zbor s šestimi pesmimi, pri katerih sta se zlasti odlikovala solista Stefe Kušej in Matevž Grilc. Enako uspešno sta nastopila gostujoča zbora, od katerih je tudi vsak zapel šest pesmi. Zaključno so zbori nastopili skupno pod vodstvom Folteja Hartmana, nakar je sledil ples, h kateremu so igrali „Fantje treh dolin“, ki so med pliberškim prebivalstvom kmalu ustvarili prijetno domačnost, ki je trajala v pozne nočne ure.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

LJUBLJANSKI OTROCI pri celovškem županu

Celovski župan Ausserwinkler je v torek sprejel 30 ljubljanskih otrok. Sprejemu je prisostvoval konzul Jeglič in nekateri učitelji. Po pozdravnih besedah enega izmed otrok je ljubljanska deklica izročila županu šopek cvetic, zakar se je župan prisrčno zahvalil in dejal, da gojita Celovec in Ljubljana že leta tesno prijateljstvo. Župan Ausserwinkler je otroke povabil h kosilu, popoldne pa so si ogledali predstavo dunajske drsalne revije.

V a b i l o

Slovensko prosvetno društvo Radiše vabi na veseloigro v treh dejanjih

PRIČARANI ŽENIN

v nedeljo 18. februarja 1968 ob pol treh pop. v dvorani pri cerkvi

Slovensko prosvetno društvo

„Edinost“ v Škofičah

V a b i l o

na tradicionalno

PUSTNO PRIREDITEV

v soboto 17. februarja 1968 ob pol osmih zvečer pri SCHUTZU v Škofičah

Sodelujejo:

- pevski zbori iz Škofič, Hodiš in Loge vasi
 - inštrumentalni kvintet s solisti
 - mladinski pevski zbor in humoristi
- Za ples bodo igrali „Fantje od Vrbskega jezera“**

V a b i l o

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu nad Pliberkom vabi na veseloigro v treh dejanjih

TRIJE VAŠKI SVETNIKI

v nedeljo 18. februarja ob pol treh popoldne in ob pol osmih zvečer v dvorani pri Šercerju v Šmihelu nad Pliberkom

Še tri dni gostovanja dunajske drsalne revije

Po popoldanskih in večernih predstavah danes, jutri in v nedeljo (vsak dan ob pol treh popoldne in ob pol osmih zvečer) bo dunajska drsalna revija zaključila letošnje deveto gostovanje v Celovcu. Pri tem gostovanju nastopa s prikupnim sporedom „Epizode“, ki je pri gostovanjih od lanske jeseni naprej navdušil že več stotisoč hvaležnih obiskovalcev.

Premieri letošnjega gostovanja 8. februarja c celovski mestni hali so prisostvovali številni častni gostje. Na povabilo predsednika sejma, celovškega župana Ausserwinklerja so premieri prisostvovali člani Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije ing. Razdevšek, dr. Bračič, dr. Petrič, Štrukelj in Zora Tomič ter državni sekretar Martelanc in predsednik gospodarske zbornice Slovenije Leopold Krese. Povabilu so se nadalje odzvali predstavniki Ljubljane Košak, Kušar in Strašek, predstavniki Nove Gorice Vižentin, Humar in dr. Polšek in predstavniki Gorice Martina in Macor.

Tudi letos prihajajo na predstave dunajske drsalne revije številni obiskovalci iz Slovenije in drugih krajev Jugoslavije. Njihova udeležba se vendar ne more meriti z dosedanjim, ker je predstave dosedanjih gostovanj obiskalo že daleč nad 100.000 prebivalcev Slovenije in ker je decembra v Ljubljani gostovala ameriška drsalna revija.

Selski gasilci varčujejo za gasilski avtomobil

Pred kratkim je imela požarna bramba v Selah svoj letni občni zbor. Poleg skoraj v celoti zbranih gasilcev je poveljnik Tomi Ogris na občnem zboru pozdravil tudi župana Hermana Velika.

Iz izčrpnega poročila poveljnika je bilo videti, da je selska požarna bramba tudi lani držala svojo tradicijo. Pri lanskih gasilskih tekmah je med požarnimi brambami borovelskega območja zasedla drugo mesto, med požarnimi brambami celovškega okraja pa tretje mesto. Lani je praznovala tudi svojo štiridesetletnico skupno z otvoritvijo novega gasilškega doma.

Ko se je poveljnik vsem sodelujočim gasilcem zahvalil za njihov doprinos k uspešnemu zaključku gasilškega leta in za udeležbo pri 12 vajah in pri nastopu pri dveh požarih,

je predlagal, da bi čisti dobiček lanske proslave v višini 10.000 šilingov določili kot začetni kapital za nakup gasilškega avtomobila. Predlog je nalletel na splošno odobravanje, pri čemer je bila tudi občina deležna zasluženega priznanja za prizadevanje, da bi bila vsa naselja dostopna z avtomobili, kar med drugim tudi omogoča večjo učinkovitost požarne brambe. Župan Velik je gasilec zagotovil, da je občina pri proračunu upoštevala njihove potrebe in da se bo potrudila, da bo dala tudi svoj prispevek za gasilski avtomobil.

V nedeljo pa so selski gasilci volili svoja poveljnika za Sele in za Borovnico. Ob navzočnosti poveljnika območja Borovlje Strugerja in selskega župana sta bila v svojih funkcijah potrjena za Sele Tomi Ogris, za Borovnico pa Joži Oražec.

Kmečka posvetovanja Slovenske kmečke zveze:

Jutri v Bilčovsu, prih. teden na Radišah in v Št. Janžu

Slovenska kmečka zveza nadaljuje s kmečkim posvetovanjem, na katerih obravnava vprašanja, ki so v najtesnejši zvezi z začenjavo zakonov o ureditvi trga s kmetijskimi pridelki 1. januarja 1969. Na sporedu so zaenkrat še naslednja posvetovanja:

● v soboto 17. februarja (torej jutri) ob devetih dopoldne pri Miklavžu v Bilčovsu za občini Bilčovs in Kotmara vas (konec okoli 16. ure);

● v petek 23. februarja ob dveh popoldne v gostilni Mežnar na Radišah,

● v soboto 24. februarja ob dveh popoldne pa pri Tišlarju v Št. Janžu v Rožu za območje občin Svetna vas, Bistrica v Rožu in Borovlje.

Uvodoma v posvetovanje bo predvajal film „Od včeraj na danes“, nakar bo podan pregled položaja kmetijstva in kmečkih ljudi v državi in po teh krajih. Temu uvodu bo sledilo posvetovanje o poteh kmečkih ljudi in kmetij teh občin v bodočnost.

Kmetovalci, ne zamudite teh posvetovanj, da si razjasnite pogled v svojo prihodnost!

Vojne človeštvo drago plačuje

Nekaj let po prvi svetovni vojni so statistiki ugotovili, da je imenovana vojna zahtevala okoli 20 milijonov človeških žrtev. Nekateri so sicer bili mnenja, da je številka preširana, drugi pa so trdili, da povsem odgovarja, ker je med vojne žrtve treba računati tudi milijone mrtvih, ki jih je pobrala tako imenovana španska gripa tik po vojni, kajti žrtve so mogle biti tako številne samo zato, ker je bilo človeštvo izčrpano od vojne.

Podobno je tudi s številkami o drugi svetovni vojni. Najbolj odgovarjal bo še po dalek, po katerem je med zadnjo vojno zgubilo življenje okoli 52 milijonov ljudi. Pač pa so v to številko zajete tudi žrtve nacističnih taborišč.

Na podlagi teh ugotovitev strokovnjaki trdijo, da bi morebitna tretja svetovna vojna zahtevala najmanj 100 milijonov človeških žrtev, in sicer tudi v primeru, da ne bi prišlo

do atomskega spopada. Strokovnjaki namreč opozarjajo na razna nova orožja, ki so bolj uničevalna, kot so bila tudi najboljša orožja iz druge svetovne vojne.

Seveda pa gre tukaj le za ugibanja, kakor o točnih podatkih tudi ni mogoče govoriti pri računih, ki jih je napravil švicarski znanstvenik Jean Jacques Babel. Proučil je namreč zgodovino in se poslužil tudi elektronskih računalnikov, da bi napravil približen račun o tem, koliko je bilo doslej vojnih spopadov, koliko je bilo človeških žrtev in koliko škode so vojne že prizadejale človeštvu. Ne glede na to, da tukaj ni mogoče govoriti o točnih in preciznih podatkih, pa je prišel omenjeni znanstvenik do prav žalostnih ugotovitev.

Pri svojih raziskavah „krvave“ preteklosti človeštva je švicarski znanstvenik segel za več kot 5000 let nazaj v zgodovino (do koder je pač mogel na osnovi kolikor toliko zanesljivih virov) ter ugotovil, da je bilo v tem dolgem razdobju na naši Zemlji kar 14.513 večjih in manjših vojn. Seveda ni šlo vedno za take vojne, kot sta bili na primer prva in druga svetovna vojna v našem stoletju, kajti v tem primeru bi se moralo človeštvo že davno iztrebiti. Gotovo pa je, da je bilo v preteklosti poleg manjših prask (ki jih danes imenujemo lokalne vojne) tudi dovolj velikih vojnih spopadov, ki so zahtevali ogromno žrtev, pogosto pa prinašali s seboj še razne kužne bolezni, ki so dobesedno opustošile cele pokrajine.

Po ugotovitvah imenovanega znanstvenika so te vojne zahtevale v celoti 3 milijarde 640 milijonov človeških žrtev. To pomeni, da je samo zaradi vojnih spopadov zgubilo življenje že več ljudi, kot jih danes živi na naši Zemlji!

Vojne pa ne pomenijo le smrt in gorje,

marveč povzročajo tudi ogromno materialno škodo. Švicarski strokovnjak je na osnovi svojih ugotovitev in s pomočjo elektronskih računalnikov prišel do zaključka, da je dosedanjih 14.513 velikih in manjših vojn povzročilo materialno škodo v skupni vrednosti 500 kvintilijonov švicarskih frankov. Že številko samo je težko zapisati. Kljub temu si ne bi mogli ustvariti prave slike, kaj v resnici pomeni ta vsota. Zato je švicarski znanstvenik napravil drugačno primerjavo: po njegovem so te vojne povzročile toliko škode, kolikor bi bil vreden „pas“ suhega zlata, ki bi bil osem metrov debel in deset kilometrov širok ter bi obsegal zemeljsko oblo na ravniku.

Morda se bo enemu ali drugemu zdela ta „cena“ dosedanjih vojn preširana. Toda spomniti se je treba le tistih nekaj podatkov, ki smo jih pred nedavnimi objavili o izdatkih, kakršne ima Amerika za vojno v Vietnamu.

Japonski predor pod morjem

bo nadaljša prometna zveza svoje vrste

Japonski inženirji pripravljajo načrte za graditev podmorskega predora, ki bo v svetovnem merilu najdaljši in bo povezoval glavni japonski otok Honšu čez preliv Cugaru s severnim otokom Hokaidom. Predor Seikan bo dolg v celoti 36,4 km, od tega pod morjem 22 kilometrov, na kopnem pa 14,4 km. Najdaljši podvodni predor ima zdaj Anglija (Severn, 7 km), najdaljši kopenski pa je Simplan (19,8 kilometra) med Italijo in Švico. Ko bo japonski Seikan zgrajen, bo v obeh kategorijah na prvem mestu.

Prve načrte, ki so jih bili pripravili leta 1939, so ponovno vzeli v roke kmalu po drugi svetovni vojni, odločilno spodbudo za nadaljnje raziskave pa je dala nesreča trajekta Toja Maru, ki se je leta 1954 med tajfunom potopil z vsemi potniki v prelivu Cugaru.

Leta 1955 je začel delati tehnični odbor, ki je predlagal na podlagi dotedanjih ugotovitev o sestavi morskega dna, da bi prvotno zasnovani železniški predor podaljšali na 36,4 km, od tega 22 km pod morjem.

Drobne zanimivosti

● Francoske vojake, ki so jih ujeli v križarski vojski leta 1250, so Saraceni vrnili za odkupnino po osem čebul za vsakega. Verjetno najbolj čudna odkupnina v zgodovini vojn.

● Pri normalni telesni temperaturi bi namerili v glavni telesni arteriji 38,7 st. Celzija, v jetrih pa celo 41,3 st. Celzija.

● V evropskih gozdovih raste le 60 različnih listavcev in 18 iglavcev, medtem ko poznajo v podobnih klimatskih pogojih v Severni Ameriki 250 vrst dreves, v Aziji pa celo več kot 500.

● S predori najbolj bogata praga je železniški odsek med Nico in Baslom. Vlak pelje skozi 170 predorov v skupni dolžini 138 kilometrov. V Švici je deseti del celotne dolžine železnice speljan skozi predore.

● Najvišje stopnišče na svetu ima okoli 600 stopnic. Vodi k templjem navzgor 1540 metrov visoke „svete gore“ Taišan na Kitajskem.

Kako bo leta 2000?

Sodelavci moskovskega dnevnika „Izvestija“ so objavili rezultate ankete, v kateri so sodelovali znani sovjetski znanstveniki in elektronski stroji. Vprašanje je bilo: „Kako bo leta 2000?“

Računski center akademije znanosti ZSSR predvideva, da bodo na olimpijskih igrah leta 2000 dosegli te rezultate:

Tek na 100 m: 9,7 sekunde.

Dviganje uteži: (težka kategorija): 660 kg. Skok v višino: 2,40 metra.

Rekorderji bodo stari od dvajset do petindvajset let, visoki bodo 185 centimetrov, težki od 70 do 85 kilogramov, prsni obseg pa bo znašal 90 do 95 centimetrov.

Največji problem za večino dežel — „razsolitev“ morske vode v namakalne namene — bo rešen. Ljudje bodo postali gospodarji klime.

Njive bodo avtomatizirane; elektronski stroj, postavljen sredi polja, bo nadzoroval „respiracijo“ rastlin in pazil, da bo zadoščeno vsem njihovim potrebam: voda, insekticidi itd.

Sončno energijo, s katero so „noro razsipali v dvajsetem stoletju“, bodo na veliko izkoriščali v poljedelstvu.

Kar zadeva ljudi, sicer ne bodo dosegli predvidene višine dveh metrov, najlepše ženske pa bodo tiste, ki se bodo „trdo držale zemlje“. Moda se bo še hitreje spreminjala, krila pa bodo bržkone zelo kratka.

Sovjetska zveza bo leta 2000 imela 350 milijonov prebivalcev, katerih 70—80 odstotkov bo živelo v mestih. Stanovanja bodo avtomatizirana in mehanizirana, največkrat restavracijsko-hotelskega tipa.

Na koncu ankete so postavili vprašanje o komunikacijah. Strokovnjaki so zatrdili, da bodo leta 2000 na veliko uporabljali komunikacijske satelite in da bo videotelefon (kombinacija telefona in televizorja) nekaj tako vsakdanjega, kot je danes radijski sprejemnik.

Trden spanec po oddajah

„Če gledate kriminalko, je dobro, da se nekoliko sprostiti, preden greste v posteljo,“ svetuje televizijskim gledalcem dr. Lienert, raziskovalec spanja pri düsseldorfski univerzi. „Kdor gre spat takoj po razburljivi filmski zgodbi, škoduje lasnemu zdravlju.“

Profesor je dejal na predavanju, da potrebuje vsak človek določeno „količino“ spanja, kar pomeni, da ne gre samo za dolžino, marveč za kakovost spanja. Televizijske oddaje, ki delujejo za-

radi vsebine ali napetosti take močno, da se gledalec morda identificira z eno izmed prikazanih oseb, ne dovoljujejo dragocenega trdnega spanja. Četudi bi kdo kljub zanimivi vsebini zaspal takoj po oddaji, bi bilo zgubljeno tisto prvo obdobje trdnega spanja, ki je še posebej pomembno. Posledica takšnih oddaj je večinoma rahlo spanje, se pravi, da organizem le delno obnovi svoje moči.

Še posebej velja to za otroke, ki so čustveno zelo

dovzetni za vtise. „Vsak človek potrebuje zadovoljivo dolgo in trdno spanje brez sanj,“ pravi düsseldorfski profesor in svetuje takole: „Seveda se občutljivim ljudem ni treba odpovedati napetim televizijskim filmom, pač pa naj po oddaji poskrbijo za sprostitve, na primer v obliki prijetnega kramljanja pri kozarcu vina. Potem med počitkom ne bodo imeli moralnih sanj, v katerih bi jih preganjala napeta zgodba z zaslona.“

Poročilo tehničnega odbora pove, da bi gradbena dela trajala kakih deset let. Težav bo precej, ker je Japonska na geološki meji med azijsko celino in Tihim oceanom ter se zato precej neenakomerno menjavajo plasti v morskem dnu. Japonski inženirji so si že pridobili precej izkušenj pri graditvi podobnega, čeprav znatno krajšega Kanmona med Honšujem in južnim glavnim otokom Kiušu.

Za vsak primer so se odločili za poskusni predor, ki naj bi bil zgrajen čez dve leti. Glavni predor bodo gradili kasneje, za zdaj se še niso odločili, ali bo v njem en sam železniški tir ali pa dva. Za enotirno progo bi zadoščal predor s premerom 6 m, za dvotirno pa bi potrebovali 10-metrskega, pri čemer bi utegnili biti precej tehniških težav, če bi se pokazalo, da geološke plasti niso ugodne za tako široko prometno zvezo.

Zaradi velike dolžine (36 km) predor ne bo primeren za avtomobilski promet. Izpušne pline, ki bi polnili predor, bi bilo treba sproti odstranjevati, to pa pomeni, da bi zamisel skorajda ne bila izvedljiva niti s tehničnega in še manj z gospodarskega stališča. Zaradi tega bodo po predoru vozili samo električni vlaki, ki bodo imeli posebne vagone za prevoz avtomobilov.

Po računih japonskih železnic bo predor zgrajen do leta 1975, stal pa bo okoli 100 milijard jenov. Pričakujejo, da se bo po zaslugi tega predora kot pomembnega člena v ekspresnem železniškem omrežju med Hokaidom na severu in Kiušujem na jugu trikratno povečal potniški in tovorni promet.

Po zgraditvi Seikana bo imela Japonska dva velika podmorskega predora. Kanmon, ki povezuje Honšu in Kiušu, so zgradili za dvotirno železniško progo leta 1942, leta 1958 pa so dodali še predor za avtomobile. — Japonski inženirji so prepričani, da jim bo zamisel uspešna in da bo njihov Seikan prišel v zgodovino tovrstnih prometnih zvez hkrati z železniškim predorom, ki ga nameravajo zgraditi Angleži in Francozi pod Rokavskim prelivom.

PO PARTIZANSKEM ROGU

Vse to je spomenik...

V Kočevskem Rogu je bilo središče osvobodilnega gibanja

Obširna in valovita je kraška planota, ki jo imenujemo Kočevski Rog. Ravnine in terase, vdolbine in srmi gorski hrbti so tu in tam prepreženi z vrtačami, kolčki in suhimi dolinami, pokriti s temnimi in težko prehodnimi gozdovi.

Rog! Imenujemo ga kočevski, tako smo ga imenovali tudi pred zadnjo vojno. Med vojno pa se je gozdov bukev in iglavcev, planote, vrtač in kotlin oprijelo drugo ime, ime, ki je obenem označevalo najponosnejši del zgodovine planote — Partizanski Rog. V svojih prsih, v temnih gozdovih je hranil Partizanski Rog srce odpora slovenskega naroda, glasove svobode in neodvisnosti.

Ko govorimo o Rogu in njegovem pomenu za narodno osvobodilno gibanje, ne mislim le na gorski in gozdni masiv. Partizanski Rog — to so gozdovi, to so potoki in steze, to so vasi in naselja, to so kamnite stene in smreke, to so ljudje in pokrajina med dolino Krke, kanjonom Krke, Ribniško-kočevsko dolino in Belo Krajino. Danes je vsaka vas v Rogu, vsaka steza, smreka ali bukev spomenik. Spomenik padlim, spomenik tovarištvu, vere in svobodo, spomenik boja in zmage.

Naši dedje so prišli le do obronkov Roga. Dalje niso šli, bodisi ker so raje živeli v dolini, kjer je zemlja bolj

radodarna, bodisi zato, ker so se bali temačnosti gozdov. Naj bo tako ali drugače, vse do 14. stoletja je bil Rog na obronkih redko naseljen.

Tedaj pa se ga je spomnil Ortenburžan in začel naseljevati na svojo kočevsko posest koloniste iz Koroške in Tirolske, pozneje tudi uporne kmete iz Turingije. Novi naseljenci so si utrli v gozdove nove poti, zgradili nova naselja in vasi. Nastajala je posebna etnična skupina Kočevarjev.

Dolga stoletja so priseljenci živeli v mirnem sožitju s slovenskim prebivalstvom. Le malo so se ukvarjali s poljedelstvom, več so krošnjarili in trgovali v lesnim izdelki. Šest stoletij po naselitvi pa so se Kočevarji izselili „v rajh“, v Zasavje, na zemljo izgnanih posavskih kmetov. Njihove vasi in polja si je „pridobila“ zloglasna delniška družba „Emona“. Ta je želela kraje naseliti z italijanskimi naseljenci. Pa vendar le-ti niso nikdar zasadili lopate in krampa v slovensko prst. Prej je počila prva partizanska puška in oznanila, da je Rog svoboden.

Rog je bolj dostopen iz doline Krke kot pa s kočevske strani. Ob vasi Soteska, mimo ostankov požganega gradu Soteska, kjer so jeseni 1943 bivali člani Glavnega štaba in Izvršnega odbora OF, pelje pot do Podturna, kjer je bil nekaj časa sedež I. brigade NOV. Od tod se odcepi Roška cesta, ki vijuga skozi osrčje Roga, vse do Kočevja.

Roška cesta je pravi sprehod mimo spomenikov revolucije. V neposredni bližini ceste lahko po takšnih ali drugačnih znamenjih, ali pa celo zgolj po spominih borcev in aktivistov naštejemo vrsto bolnišnic, bunkerjev, baz in po-

stojank partizanskih enot med vojno. Osemnajst bolnišnic, petnajst spomenikov NOB, štirinajst krajev večjih spopadov partizanov z okupatorji, stotine grobov padlih borcev. Tu so še baze, skladišča, tiskarne in tehnike, požgane logarske in gozdarske hiše. In visoke, stare smreke, tu in tam poškodovane od strel, očrnele od dima in plamena. Tisoče krajev, ki so vsak zase spomenik.

Pri tretjem ovinku Roške ceste se odcepi proti Travniku Červanova pot. Komaj nekaj minut hoda od odcepa je dostop do legendarne Baze 20, ki so jo zgradili partizanski tesarji maja leta 1943. V letu 1944 je baza še zrasla in štela 26 lesenih zgradb. V bazi so prebivali člani Izvršnega odbora in plenum OF, člani CK KPS, članice odbora AFŽ, člani ZMS, uredništvo „Slovenskega poročevalca“. Tu so bili tudi člani AVNOJ in Vrhovnega štaba, ko so se mudili v Sloveniji. Vse barake so še danes ohranjene. Le uro hoda od tod je bila pod Kraguljnim vrhom Baza 21 — sedež glavnega štaba za Slovenijo in zavezniških vojaških misij. Po kapitulaciji Italije in nemški ofenzivi se je glavni štab preselil v Čremošnjice, od tod pa v nove baze v Beli Krajini.

Blizu Baze 20 je ohranjena bolnišnica „Jelendol“, ki so jo prav tako zgradili maja 1943. Šteje 11 objektov. Za barakami je grobišče, kjer je pokopanih 53 borcev, ki so umrli v Jelendolu in Jelenbregu, prvi konspirativni bolnišnici, zgrajeni po roški ofenzivi. Pod Zeleno gorico je stala bolnišnica Jelenbreg, ki so jo kasneje spremenili v sanitetno skladišče, Nemci pa zažgali med ofenzivo. Na Zeleni gorici je bila v logarski hiši bolnišnica „Daleč hrib“. Leta 1942 je bila tu centralna partizanska bolnišnica. Med roško

Kmetijstvo v državnem proračunu 1968

Državni proračun za leto 1968 je razdeljen na redni, na izredni in na eventualni proračun. Skupni obseg teh proračunov znaša 84,6 milijarde šilingov izdatkov, katerim pa stoji nasproti le 77,6 milijarde šilingov dohodkov. Primanjkljaj znaša torej okroglo 7 milijard šilingov. Od tega primanjkljaja odpade na redni proračun z 81,2 milijarde šilingov izdatkov 3,5 milijarde šilingov, skoraj isti znesek pa odpade na izredni proračun, ki pa v celoti nima kritja.

Eventualni proračun v višini 2,4 milijarde šilingov obsega v rednem proračunu izdatke v višini 1,5 milijarde šilingov, v izrednem proračunu pa izdatke v višini 830 milijonov šilingov, uveljavljen pa sme biti le s posebnim zakonom, če je potrebna dodatna poživitev konjunktura s strani države in če to dopušča položaj na kreditnem trgu. Z drugimi besedami: uveljavitev eventualnega proračuna je odvisna od možnosti najetja posojila s strani države na kreditnem trgu.

V proračunu z obsegom izdatkov v višini 84,5 milijarde šilingov so za potrebe kmetijstva in gozdarstva določeni izdatki v višini 4,8 milijarde šilingov, kar odgovarja 5,6 odstotka celokupnega državnega proračuna. Ta del proračuna upravlja zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. Njegova realizacija je kot celotni proračun odvisna od dejanske višine dohodkov držav in

od možnosti dodatnega kritja izdatkov s najetjem kreditov s strani države.

Proračun ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo je v glavnem razdeljen na izdatke ministrstva na upravnem področju in na izdatke za vzdrževanje kmetijskih ustanov, to je raznih šol in kmetijskih zavodov, na pospeševanje kmetijstva v okviru „ze-

lenega načrta“ in izven njega, na izdatke za ureditev hudournikov in na prispevke v svrhu izravnave cen blaga, za katerega veljajo posebni tržni zakoni.

IZRAVNAVA CEN KORISTI VSEMU PREBIVALSTVU

V našem pregledu se ne bomo podrobno bavili z izdatki uprave ministrstva in izdatki za razne zakonite kmetijske ustanove. Zadržimo se, da navedemo, da je v ta namen predvidenih 631 milijonov šilingov.

Podrobneje pa se izplača ogledati postavke proračuna, ki so določene za izravnavo cen blaga, ki je podvrženo kmetijskim tržnim zakonom. V ta namen je letos določenih 2,5 milijarde šilingov nasproti 2,3 milijarde šilingom v letu 1967. Glavna postavka med prispevki za izravnavo cen gre na račun mleka. Za subvencioniranje njegove proizvodne cene, ki jo dobi plačano kmet, bo država prispevala skupno 1655 milijonov šilingov. Lani je bilo v ta namen v proračunu določenih 1344 milijonov šilingov, kar pa ni zadostovalo. Zaradi naraščajoče dobave mleka je bilo treba znesek pozneje zvišati. Mimo zneska 1655 milijonov šilingov je za potrebe sklada za gospodarstvo z mlekom določenih 397 milijonov šilingov, to je za 97 milijonov več kot lani.

Za izravnavo cen krušnega žita je letos kot lani določenih 381 milijonov šilingov, za izravnavo cen klavne živine 82,5 milijona šilingov, za izravnavo cen sladkorja 37,8 milijona šilingov, za izravnavo cen krmil 191,5 milijona šilingov in za izravnavo cen gnojil 163,7 milijona šilingov.

Pri tem je treba upoštevati, da ta izravnavo pri uvozu tega blaga prinaša tudi dohodke. Proračun predvideva, da bodo ti tak, da bodo izdatke pokrili z 1219 milijoni šilingov, kar odgovarja skoraj polovici zadevnih izdatkov. Več kot lani bo morala država doplačati za izravnavo cen mleka in krušnega žita ter krmil in klavne živine. Pri ceni sladkorja ji ne bo treba doplačati, dohodki pri izravnavi gnojil pa bodo znatno večji kot so bili lani, ker je država s 1. novembrom 1967 gnojila podražila.

Pri državnih prispevkih za izravnavo cen je treba še upoštevati, da določena sredstva zaradi proračunskih težav vlada ne sme skriti. Predvsem pa je treba upoštevati, da ta izravnavo ne pride le v prid kmetijstvu in kmečkim ljudem, marveč enako tudi drugim slojem prebivalstva, ki dobijo izdelke iz teh pridelkov povsod po državo zajamčeni enotni ceni.

ZELENI NAČRT IN NJEGOVA TEŽIŠČA

V zvezi z letošnjim proračunom bo naše kmetovalce najbolj zanimalo, kaj lahko pričakujejo od letošnjega „zelenega načrta“, se pravi od kmetijskega ministrstva na področju neposrednega pospeševanja kmetijske proizvodnje in na področju preusmeritve kmetovanja. Celokupno gledano je zadev-

ni letošnji znesek z 1486 milijoni šilingov za 35 milijonov šilingov nižji od lanskega predvidenega. To znižanje gre v celoti na postavko „zboljšanje proizvodnih osnov“ in na postavko „ukrepi za odkup in predelavo“. Proračunska sredstva za te so bila skrčena za okroglo 50 milijonov šilingov.

Temu nasproti so bila sredstva zaboljšanje strukture kmetijstva in za zboljšanje obratnega gospodarstva zvišana za 6 milijonov na 381,7 milijona šilingov. V to skupino sodijo agrarne operacije, naselitev, povečanje površine kmetij, gospodarska ureditev gorskih kmetov, gospodarska preusmeritev in preureditev hlevov in gnojišč. Povečan pa je bil tudi prispevek države k obrestim za agrarne investicijske kredite in sicer za 15,3 milijona na 198,8 milijona šilingov.

Realizacija celotnega zneska za pospeševanje kmetijstva je vendar močno odvisna od realizacije eventualnega proračuna. Od celokupnega zneska za zboljšanje proizvodnih osnov v obsegu 178,6 milijona šilingov je namreč 70 milijonov vezanih na eventualni proračun. Od skupnega zneska za zboljšanje gospodarske strukture in obratnega gospodarstva v znesku 381,7 milijona šilingov je 80 milijonov vezanih na eventualni proračun, sredstva za ukrepe na področju odkupa in predelave pa so v celoti vezana na eventualni proračun. Na eventualni proračun edino niso vezani državni prispevki k obrestim za agrarne investicijske kredite.

Turizem kot stranski dohodek gorskih kmetov

Po „zelenem poročilu“ za leto 1966 so gorski kmetje s stranskimi zaslužki dosegli 3514 šilingov dohodkov na osebo, ki je na kmetiji delala. Ta stranski zaslužek se je nasproti letu 1965 rahlo povečal. Znašal je okoli 16 odstotkov kmetijskega dohodka.

V alpskem območju, kjer je v kmetijstvu zaposlena oseba dosegla 4258 šil. stranskih, nekmetijskih dohodkov, je zanimivo vedeti, v koliko so ti dohodki izvirali iz dohodkov turizma. V tem pogledu je bilo ugotovljeno, da so povprečni dohodki iz nočitev turistov na kmetijah znašali 1357 šilingov na osebo, ki dela na kmetiji. To je predstavljalo 32 odstotkov nekmetijskih dohodkov in 5 odstotkov kmetijskih obratnih dohodkov.

Neposredna korist, ki jo imajo kmetje od turizma, je vendar večja. Ta obstoja predvsem v možnosti neposrednega in ugodnejšega vnovčenja številnih kmetijskih pridelkov. Turistični dohodki so bili vendar zapopadeni že pri ugotavljanju kmetijskega dohodka.

Kako bom zboljšal donos svojih travnikov?

(1. nadaljevanje)

Drugo vprašanje: Ugotovil sem, da na dveh hektarjih travnika preživim le eno govejo žival. Zanima me, ali je naravna rodovitnost naših travnikov opešala?

Odgovor: Vaša domneva je pravilna. V preteklosti je prevladovala miselnost, da travnikov ni treba gnojiti. Ta miselnost je še sedaj marsikje močno zakoreninjena. Veliko kmetovalcev travnati svet še vedno zanemara. S travnikov dobimo hranilne snovi za govejo živino, njihove ostanke pa spravljamo z gnojem na njive. Zato so naši travniki v glavnem nedohranjeni. Manjka jim rudninskih snovi v zemlji. Zato ne smemo od njih pričakovati dobrih pridelkov, dokler jih nismo začeli primerno gnojiti.

V povprečju pridelamo na Koroškem okoli 50 q sena po hektarju travnatega sveta. Kdor tega ne pridelava, ima močno opešan travnik in ga more pričeti zboljševati z gnojenjem. S tem ne bo le zvečal pridelka mrve, marveč bo zboljšal tudi njeno kvaliteto. Gnojenje namreč bistveno vpliva na sestav travniške ruše. Po nekajletnem gnojenju se slabe trave in zelišča umaknejo boljšim travam in deteljam. S tem se pridelek tudi po kvaliteti zboljša. Predvsem se poveča odstotek prebavljivih beljakovin ter rudninskih in drugih snovi, ki so odločilne za zdravo in nemoteno rast in molznost naših goved.

Tretje vprašanje: Travnatih zemljišč nimam zaokroženih, zato so na posameznih rastiščih različne naravne razmere. Kaj naj ukrenem na nagnjenih rastiščih in na zamočvirjenih travnikih, kjer dvomim, da bi samo z gnojenjem lahko dosegel večji pridelek?

Odgovor: Že prej smo opozorili, da travnati svet tudi na najugodnejših rastiščih ni pravilno oskrbovan. Večino tega travnatega sveta kmetovalci ne negujejo, kakor bi bilo potrebno, ga ne gnojijo, marveč ga enostransko izkoriščajo, bodisi samo s košnjo, bodisi samo s pašo. Ta del travnikov je najbolj primeren za takojšnje intenzivno izkoriščanje.

Za ves travnati svet pa velja, da je treba smotrno gospodariti s talno vlago, kar pa je v močvirnih in nagnjenih legah težavnejše kot na travnikih na ravnem. Tu so škodljivi presežki ali pomanjkanje vode odločilni, zato je pridelek krme nestalen. Zaradi tega ne gre brez melioracijskih ukrepov.

Na močvirnih dolinskih travnikih tega ne more napraviti vsak pridelovalec zase, temveč le v okviru vodnih skupnosti, ker so potrebni večji hidrotehnični ukrepi. Na manjših zemljiščih pride v poštev tudi drenaža. Pri tem ali drugem ukrepu osuševanja pa gre v glavnem za to, da dosežemo najugodnejšo raven podtalne vode. Upoštevati moramo, da travniku najbolj odgovarja, da je podtalna voda na globini 50 do 60 cm, na težji zemlji pa 70 do 90 cm. Na presuhih, posebno na nagnjenih rastiščih pa je mogoče večje pridelke doseči z namakanjem. (se nadaljuje)

ofenzivo so jo Italijani izsledili in zažgali, spretno skritih ranjencev in bolnikov pa niso našli.

Ob nekdanji vasi Pogorelec je grobišče, kjer je pokopanih 130 partizanov, ki so umrli v bolnišnicah Mali in Veliki Ajdovec, Spodnje in Zgornje Lašče, ali pa padli med bombardiranjem vasi Pogorelec in Podstenice 19. marca 1943. Pri Podstenicah so še vedno ostanke nekdanje Pogačnikove žage, ki je leta 1942 žagala les za partizanske delavnice in nove barake na Cinku. Med roško ofenzivo so plameni žago uničili. Pri Lovšinovem vodnjaku so stale partizanske delavnice, ki so pogorele med roško ofenzivo.

Roška cesta pripelje popotnika tudi do Jelenice, kjer je pozimi leta 1942 v logarski hiši zimovala Novomeška četa. Četa je semkaj prišla iz Brezove rebri nad gradom Luknja. Pozneje se je preselila na Toplo reber in Rdeči kamen (pod Pečko), kjer se je formiral Dolenjski bataljon, ki je ponoči 26. marca napadel utrjeno postojanko Žužemberk. V bližini Jelenice je bila bolnišnica Stari log. Danes je tu ohranjeno grobišče 36 padlih borcev, po osvoboditvi pa so zgradili tudi spomenik.

Na Mirni je bil v planinskem domu sedež štaba belokranjskega odreda, ki je bival v logarski koči na Suhem vrhu pod Gačami. Po katastrofi v Gorenjih Lazih so sem pribežali borci, ki so ušli smrti. V Planini pod Mirno goro je bila bolnišnica za rekonvalescente. Tu so ustanovili Invalidski pevski zbor. V Konjarni vasi je bila uprava partizanskih bolnišnic. V hiši je vzdignjena spominska plošča, zadaj za hišo pa je grobišče 150 borcev, ki so jih semkaj pripeljali iz Štal, Spodnjega Hrasnika in Toplega vrha.

Od tod po trasi nekdanje gozdne železnice, vodi pot

do bolnišnice Pugled, ki so jo Nemci med ofenzivo jeseni 1943 odkrili in 2. novembra zažgali. Skupaj z barako so zažgali tudi 27 težko ranjenih borcev, ki se niso mogli pravočasno umakniti. Ob nekdanji bolnišnici je grobnica 31 padlih borcev in spomenik.

Pri Smrečniku je bila vse do nemške ofenzive bolnišnica, ki se je pomaknila globlje v gozd. Štela je osem objektov, ki so vsi še danes ohranjeni. To je Zgornji Hrasnik. Blizu bolnišnice je grobišče 76 padlih partizanov. Tu v bližini so bile tudi bolnišnice Spodnji Hrasnik, Škril, Vinica, kjer je grobnica in spomenik, ter „Leseni kamen“, ki se je ohranila vse do maja leta 1945. Tudi tu je grobišče 35 padlih. Pred Reso je Mlinarska pot, kamor so zavezniška letala poleti 1943 odmetavala sanitetni in vojaški material.

Na Kamenjaku je bila spomladi 1942 baza političnega vodstva osvobodilnega gibanja, višje v gozdovih, pri Kraljevem kamnu, pa baza Glavnega poveljstva. V vasi Pugled je bilo 28. aprila zborovanje aktivistov OF, ki so potem skupaj praznovali 1. maj. Prav pred vasjo je med zadnjimi strelji v roški ofenzivi 24. avgusta 1942 omahnil pesnik in pisatelj Miran Jarc. „Tako je prav: z zemljo sva zdaj sama, še ptic ni preko belega polja...“ je zapisal le malo pred smrtjo usodne besede. V vasi Stari log so mu postavili spomenik, ob spomeniku borcev Tomšičeve brigade.

Pred roško italijansko ofenzivo je bil Rog prava prestolnica svobodne Slovenije. Osvobodeno ozemlje je segalo od Kolpe do vrat Ljubljane, svobodna je bila Suha Krajina, razen Žužemberka. 12. junija se je v baze pri Koprivniku in Kraljevem kamnu naselilo vojaško in politično vodstvo

osvobodilnega gibanja. Za preskrbo ranjencev in borcev v Rogu je skrbel poseben Delavski bataljon, ki je imel baze v vaseh Cesta, Stari log in Pugled. Skladišča so bila v Starem logu. Člani delavskega bataljona so sejali in želi, obdelovali zapuščena kočevarska polja. V Mozlju, pa tudi drugod, so izvolili prve predstavnike ljudske oblasti in članke krajevnih odborov.

Ko je po Rogu divjala roška ofenziva, so se partizani za nekaj časa pritajili, da bi po 24. avgustu prešli v protiofenzivo. Nič ni pomagalo generalu Robotti, da je imel na razpolago cel armadni zbor, da se je njegovo povelje pričelo z besedami: „Bodite tudi krvniki!“ Partizanske baze, tehnike in bolnišnice ni mogel zatreti.

Zaman so se trudili tudi Nemci med ofenzivo, da bi uničili in porazili partizane. Rog je bil ves čas svoboden, saj so takoj, ko je sovražnik odšel, spet zaživele partizanske delavnice. Postajale so vedno večje, kot tehnika Urška, ki je med najhujšimi spopadi in nemško ofenzivo prerasla v Partizansko tiskarno, v glasen klic odpora proti zavojevalcu.

Dandanes je v Kočevskem Rogu mirno in tiho. Le tu in tam tišino preglašijo glas ptic pevke, čebljanje veverice ali glas gozdarske sekire. Vse je tako, kot je bilo včasih. Tih in temen kočevski gozd, vitke jelke, nežne in vitke breze.

V miru in tihoti tu in tam naletimo na gomilo, grob neznanega tovariša, na spomenik borca, na znamenje. Na spoznanje, da na svetu ne bi smelo biti sovražnikov, da so si vsi ljudje enaki in da si vsi želijo isto — mirno ustvarjalno življenje v svobodi.

(Ivan Vidic, „Delo“)

za oddih in razvedrilo

PETER DE VRIES:

Zgovornost

Res je, da ženske preveč govorijo in res je tudi, da jih moški premalo oziroma sploh ne poslušajo. Če se ti dve lastnosti človeškega obnašanja združita, navadno pride do vsakdanje krize. Še dobro se spominjam dogodke, ki se mi je pred kratkim pripetilo, in še vedno se bojim posledic. Zdi se mi, da do najhujšega še ni prišlo. Pred nevihto se nebo vedno umiri.

Pred nekaj tedni sem kot običajno sedel v svojem priljubljenem naslonjaču in po večerji pil kavo. Potem sem nejasno začutil, da mi žena pripoveduje nekaj, kar bi na vsak način moral poslušati. Dejansko mi je razlagala svoje sanje.

„Oblekla sem svoje nove hlače — saj veš, tiste rožnate,“ je razlagala. „Sprehajala sem se po mestu. Ko sem zavila mimo knjižarne, sem srečala Jacka Bradyja. Ustavila sva se za trenutek in se pričela pogovarjati.“

„Res? Kaj je novega z Jackom?“

„Kako?“

„Kaj je z Jackom?“

„Zdi se mi, da se ima kar dobro.“

„Zakaj? Kaj pa ima on s tem opraviti? Saj ga vsak dan srečaš na vlačku!“

„Ne vsak dan. Saj veš, da se ne vozi vsak dan.“ Nekaj sem moral reči, da ne bi pretrgal razgovora.

„No, nadaljuj. Kaj se je potem zgodilo?“

„No, potem je opazil moje hlače in se začel smejati. Vprašal me je, če so nove in ko sem mu pritrdila, se je spet zasmejal.“

„Le zakaj se mu je bilo treba smejati,“ sem rekel. „To je pa res njemu podobno. Jack je prepričan, da ga ženske radi vidijo, vendar pa ga komaj prenašajo. Kaj je bilo potem? Kaj si rekla?“

„Bila sem zelo užaljena in sem ga prosila, naj mi vso stvar razloži. Pogledal je stran in mi rekel, da sem ena tistih žensk, ki se znajo zelo neumno oblačiti. Hotel je stvar olepšati.“

„Cepec! In še hinavec po vrhu! Kaj pa potem?“

„Odšla sem in ko sem prišla do glavne ulice, sem bila zelo vesela, ker sem srečala Louise Maley. Na sebi je imela prav take hlače kot jaz. Povedala sem ji, kako me je Jack Brady užalil. Odločili sva se, da bova popili skodelico čaja...“

Ko mi je začela pripovedovati o neskončnem potepanju po mestu, se je moja pozornost zmanjšala. Tu in tam sem ujel kakšno besedo, da ne bi izgubil glavne niti pogovora.

Na neprijeten dogodek sem se spomnil šele naslednje jutro, ko sem zagledal Jacka Bradyja v jedilnem vozu na poti v mesto. Razjezil sem se. Ob tem času jedilni voz še ni bil odprt. Ker pa je Jack eden stalnih večernih gostov, so ga kljub temu postregli. Oči je imel kalne. Verjetno je prejšnjo noč preveč pil. Pa saj je lahko! Upal sem, da je popil že nekaj kozarčkov, še preden je užalil mojo ženo. Popustiti nisem hotel. Pa tudi nisem hotel obračunati z njim na javnem mestu, čeprav ljudje v vlaku niso bili pri polni zavesti. Večina jih je zaspano dremala za časopisom. Ko me je pozdravil, sem mu le narahlo prikal in šel dalje po vozu.

Čakal sem ga pri vratih, ko se je prerival skozi množico.

„Jack,“ sem ga poklical.

„Rad bi govoril s teboj. Stopiva tja.“

Pomignil sem mu in sledil mi je skozi vrata do prtljažnega voza. Ta prostor se mi je zdel še najbolj primeren za razgovor. Oblečena sva bila v enako obleko iz sivega volnčnega blaga. Tudi najini torbi sta bili enake oblike, barve in velikosti. Zazdelo se mi je, da sva dva viteza iz srednjega veka. Viteštvo torej še ni izumrlo.

Brž ko sva bila sama, sem ga ostro pogledal.

„No, prijateljček, lepo si jo zagoedel moji ženi,“ sem dejal.

„Kaj sem storil?“ je rekel. „O čem pa govoriš?“

„Dobro veš, kaj mislim. Dolge hlače. Ti bo to osvežilo spomin?“

Osuplo me je pogledal in spet zaključil v robec, ki ga še ni bil utegnil

spraviti v žep. Presenečeno je zmajal z glavo. „Kdaj je to bilo?“

Dolgo je trajalo, da je prenehal kašljati in da sem lahko spregovoril. Bilo je kot v sanjah. „Nikar se ne delaj neumnega. Prav nič ti ne pristaja in zadeve s tem ne boš popravil. Sam dobro veš, kdaj je bilo in kaj je bilo narobe. Meni se zdi, da moji ženi dolge hlače zelo pristojajo.“

„No, nobeni ne pristojajo bolje, pa kaj —?“

„Tako ne boš prišel daleč. Kratko in malo se človek do žensk tako ne obnaša. Zahtevam, da se opravičiš, ne meni, ampak njej,“ sem dejal in ga potrepal po prsih. „Pa še nocoj!“ Hitro sem se obrnil in odkorakal s postaje.

Kljub temu da sem Jacku povedal, kar sem mislil, se nisem počutil prav nič olajšanega. Dan sem imel pokvarjen in tudi prisotnost kolegice iz ura da me ni mogla spraviti v dobro voljo. Zelo se ji je mudilo na kosilo. „Zmenek imama s tistim, hm, prijateljem, ki sem ga spoznala na zabavi v Teanecku, saj veste, katerega mislim,“ je rekla.

Verjetno ni vedela, da se mladim dekletom dandanes ne spodobi sedeti v restavraciji s starejšim moškim. Jaz pa nisem imel časa niti moči, da bi jo opozoril. Naročil sem si sendvič s sirom kar v pisarno in si preganjal dolgčas tako, da sem ga počasi grizel. Ker sendvič ni bil prerezan, sem lahko obgrizel skorjo in mu dal žensko obliko. V šali sem se spomnil svoje kolegice in mu še dodal dve kisli kumari za noge in smešen klobuček iz kosov zeljate solate, ki so mi jo prinesli zraven sendviča v majhni skodelici, opremljeni s plastičnimi vilicami. Izdelek sem položil na povojščen papir. Natočil sem si hladen čaj in občudoval svojo umetnino. Tedaj je pozvonil telefon. Klicala me je žena.

„Za božjo voljo! Kako si mogel!“ je dejala in vsako besedo dramatično poudarila. Njen glas je izražal skrajno in popolno obupanost.

„Kaj? Kaj pa sem naredil?“

„Pravkar mi je iz mesta telefoniral Jack Brady —“

„Skrajni čas je že bil. Zutra j sem ga pošteno prijel in zahteval, da se ti opraviči.“

„Čemu?“

„Zaradi tiste neprijetnosti s tvojimi hlačami. Kaj pa si mislila?“

„Kar zdelo se mi je!“

Globoko je vzdihnila in rekla:

„Me boš vsaj zdaj pazljivo poslušal?“

Tokrat — Kaj pa tako šumi? Ali kaj piješ?“

„Samo mrzel čaj. V pisarni. Po-

vej mi no že!“

„Sam ti si kriv za to zmedo; saj nikoli ne poslušaj, kaj ti pripovedujejo. Zdaj pa me dobro poslušaj. No-

bene neprijetnosti ni bilo, ker se mi je vse skupaj samo sanjalo. Jack mi ni ničesar rekel, le sanjalo se mi je, da mu hlače niso bile všeč. To je vse.“

„No, lepo!“ sem dejal. „Zelo mi je žal. Napravil sem zmedo. Ubogi Jack! Pa ti tudi! Resnično mi je žal. Nikar ne skrbi, bom že uredil z Jackom.“

„Ne. Najbolje je, da vse skupaj pozabiš. Jack se mi je res opravičil. Mislim, da je malo preveč popil in potem govoril neumnosti. Pravi, da se mu to dostikrat pripeti. Torej ni bilo prvič! Rekla sem mu, da si me ti gotovo napak razumel. Še najbolje je, da vsak čimprej pozabi. Nisem mu povedala resnice. Dovolj je že zmešnjave. Pusti ga kar lepo pri miru. Morda se boš zdaj navadil poslušati, kaj ti ljudje pripovedujejo. Na svidenje!“

Učinek je bil zelo velik. Vse naslednje dni sem pozorno poslušal, čeprav nisem slišal nič zanimivega. Razjedajoč molk je počasi popuščal. Čeprav sem bil prepričan, da do najhujšega še ni prišlo, sem se le to-

Izberite tudi vi!

- Kočo Urdin: LJUBEZEN ZA REŠETKAMI, življenjska pot borca za svobodo, 260 str., ppl. 58 šil.
- Richard Wright: ČRNA SILA, zapiski o prebujanju afriškega kontinenta, 340 str., br. 40 šil.
- Franc Štrimpf: BEG V JUTRO, roman iz minule vojne, 192 str., br. 19 šil.
- Veljko Petrovič: PREPELICA V ROKI in druge novele, 340 str., pl. 30 šil.
- Ilf in Petrov: ZLATO TELE, humoristično-satirični roman, 352 str., pl. 20 šil.
- Anton Slodnjak: POGINE NAJ PES, roman o Franu Levstiku, dve knjigi skupaj 1188 str., polusnje 158 šil.
- Andre Malraux: UPANJE, roman iz španske državljanske vojne, 444 str., pl. 30 šil.
- F. Mallefille: DON JUANOV SPOMINI, ljubzenske pustolovščine slavnega zapeljivca, 404 str., pl. 69 šil.
- Arhur Luther: DEMON, roman o ruskem pesniku Lermontovu, 452 str., pl. 38 šil.
- Albert Londres: DANTE NI VIDEL NIČESAR, zapiski o usodi kaznjencev, 144 str., kart. 22 šil.
- Jack London: MARTIN EDEN, roman o boju človeka za slavo, 296 str., ppl. 46 šil.
- Din Lin: SONCE NAD REKO SANGANJ, romn iz nove Kitajske, 248 str., ppl. 12 šil.

Knjige lahko naročite v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

lažil, da se bo stvar kmalu uredila. Medtem pa je dogodek dobil svoj epilog.

Nekega dne je prišla k meni tista kolegica iz pisarne in mi povedala, da se je dvorjenje v Teanecku dobro končalo. V dokaz mi je pokazala zaročni prstan. Jezik se ji je malo zatikal, nazadnje pa me je prosila za uslugo.

„Ne vem, kaj naj mu dam za poročno darilo,“ je rekla. „Zdi se mi, da bi mi vi lahko svetovali, ker imate že nekoliko več, hm, izkušenj.“

„Pojdite z menoj na kosilo, da se bova lažje pogovorila,“ sem predlagal.

Že takoj sem vedel, kaj ji bom svetoval, vendar sem počakal, da sva popila aperitiv. „Na sak način mu morate kupiti usnjen naslonjač,“ sem dejal. „Vsak moški si želi velik, stari, usnjen naslonjač, toda skoraj nihče se nanj ne spomni. Pojdite v veleblagovnico Macy. Tudi jaz sem tam kupil svojega.“

Zamišljeno je prikimala. Skrivnostno sem se nasmehnil, ker sem vedel, kar sama še ni mogla vedeti, pa bo verjetno kmalu spoznala: da se pravljica njenega življenja še ni končala. Res je, da je princ poljubil princesko in jo prebudil iz sanj. S tem pa se pravljica šele prične.

Nekateri že poznamo daljšo verzijo. Nikoli pa je ne pripovedujemo. Princeska in princ sta se poročila, po večerji obsedela za mizo in ona mu je začela pripovedovati. Govorila je in govorila, dokler mu ni glava o-mahnila na njene prsi in je zaspal. Ko bi vsaj za vedno, si je pred tem zaželel.

Za dobro voljo

Mož: „Poglej, tu v časniku piše o tebi!“

Žena: „O meni? Saj ni mogoče!“

Mož: „Pač. Napisano je, da je preveč žensk na svetu.“

*

Petletna Mirica vpraša očka:

„Očka, zakaj si pa vzel mamico?“

Tedaj se očka zmagoslavno obrne k mamici:

„Poglej! Zdaj se še otrok čudi!“

*

„Petindvajset let sem že poročen in vsak večer ostanem doma pri ženi.“

„Taka ljubezen!“

„Ne, revmatizem!“

*

„Ali si že kdaj doživel železniško nesrečo?“

„Sem, ko sem nekoč očeta poljubil namesto njegovo hčer!“

*

„Strašen čudak je ta Kurnik! Vse, kar vidi, bi rad imel.“

„Imenitno! Pokaži mu svojo najstarejšo hčerko!“

*

Janez si je zlomil nogo in je nekaj časa ležal v bolnišnici. Vsi so ga imeli radi. Seveda, zgovoren je bil in prijazen. Med drugim je pripovedoval tudi to, da je navdušen lovec. Zdravniku je obljubil, da bo poslal nekaj svojega plena bolnišnici, takoj ko bo po ozdravitvi šel prvič na lov. Včeraj je vzel Janez puško v roke. Streljal je kakor za stavo. In reči moramo, da je držal besedo. Še več! V bolnišnico je poslal ves svoj plen: dva obstreljena gonjača in laže ranjenega gozdarja.

*

Pri čaju so sosede obirale Peteršilkovo.

„Pomislite,“ pravi ena, „kar dva bišna zdravnika ima. Eden je star, drugi pa mlad. Starega pokliče, kadar je bolna, mladega pa, kadar ji kaj manjka.“

*

Subač prevrne steklenico rdečega vina po belem namiznem prtju. Pa boče potolažiti ženo:

„Slišal sem, da razlito vino prinaša srečo.“

„Mogoče,“ odgovori žalostna žena, „meni pa so rekli, da pušča madeže.“

*

— Kaj je ta storil?

— Čezmerno nažrt med vožnjo, — odgovori policaj.

— Vidite, narednik, — se vmeša voznik, — vračam se z dobrodelnega banketa, na katerem sem samo tu in tam kaj malega prigriznil. Morda sem si potolažil najhujšo lakoto, toda nikakor nisem nažrt. — Odvedi ga dol v bife in poglej, če bo lahko hodil po ravni črti, — ukaže narednik.

Policaj odvede voznika v bife. Ko voznik zagleda veliko zalogo hrane, pozeleni in se prične opotekati. Policaj ga ponovno odvede k naredniku.

— Ne hodi naravnost, — pravi.

— Odvedi ga v zapor za omotične!

— Ne vem kakšne so moje pravice, — vzklikne voznik, — toda ali smem vzeti s seboj sodo bikarbono?

Narednik reče:

— Prav, da j mu sodo bikarbono, potem ga pa odvedi v zapor.

Zapor za omotične je poln ljudi, ki stokajo in se držijo za želodce.

— Kje so te prijeli? — vpraša sotrp in iz zapora.

— Z avtom sem se peljal od Howarda Johnsona. Tam sem se malo ustavil, da bi popil malo črne kave.

Nato sem vzel še kos šunke pa sira in še en kos sira — to je vse, česar se spominjam.

Nekaj ur pozneje vstopi policaj in reče:

— Vaša žena je prišla plačat kazen.

Žena stoji ob narednikovi mizi. Ko zagleda moža, prične vpiti nanj:

— Saj sem ti rekla, da pustiš avto, kadar greš jest.

— Oprosti izgubil sem glavo, — zajeclja voznik.

— Prav gospa izvolite plačati kazen! — reče narednik. — Ta znaša petdeset dolarjev za kosilo s puranovo pečenko in petindvajset dolarjev za kalcenje na policaja. Ko se boste zopet hoteli najesti, pa nikar ne jemljite avtomobila!

DOMISLICE

■ Samo nekaj je na svetu lepše in boljše od žene — to je mati. (Schefer)

■ Otroci ne more doumeti, da bi njegova mati bila ženska. (Beaumont)

■ Oženiš se z eno žensko, živíš z drugo, ljubiš pa samo sebe. (Francoski pregovor)

■ Učite se, učite se, učite se in povprečni boste; ljubite ljubite in veliki boste. (Tommaseo)

■ Nikoli ne ljubiš dovolj, če ne ljubiš preveč. (Du Peschier)

■ V resnični ljubezni duša ljubi telo. (Francoski pregovor)

■ Ljubezen ne vlada, zato pa vzgaja, in to je več. (Leixner)

ART BUCHWALD:

Promet in požeruh

Ugotovljeno je, da avtomobilske nesreče lahko prav tako povzročijo nezmernost v jedi kot nezmernost v pijači. Omotica, ki jo povzroča čezmerno uživanje hrane, je kriva, da postane voznik zaspan in nepozoren.

Trenutno še nimamo zakonov proti tistim, ki čezmerno jedo, toda predvidevam, da se bo to stanje prav kmalu spremenilo in morda boste prav kmalu pričali naslednjemu prizoru:

Sirena tuli. Policijsko motorno kolo da znak avtomobilu, ki se ustavi ob robu ceste.

Policaj pristopi k vozniku.

— Dobro, Mac. Vso pot ti je avto plaval zdaj na eno zdaj na drugo stran.

Vozniku se kolca.

— To ni res, — pravi.

Policaj se skloni k vozniku.

— Hej, kaj voham iz tvojih ust — čebulo!

— Čebula, narednik. Vzel sem si jo s seboj na pot. Zopet kolcne.

— Je to vse kar si pojedel?

— Prisegam, da je to vse, narednik.

— Naj izmerimo tvojo požrešnost?

— Izvolite, narednik. Kaj naj storim?

Policaj vzame vozniku kri in dvigne pripravo za testiranje.

— Imaš dva kubična centimetra belega mesa in pet kubičnih centimetrov začimb in še šest kubičnih centimetrov omake.

— Je to slabo?

— Dovoljeni maksimum je pet kubičnih centimetrov. Bojim se, da te bom moral odvesti s seboj zaradi vožnje v omotici.

Na policijski postaji vpraša narednik policaja:

Avstrijski dogodki

● AUA ima težave v medmesnem prometu

Avstrijska letalska družba AUA vzdržuje poleg mednarodnih letalskih linij tudi prometne zveze med avstrijskimi mesti Dunaj, Graz, Celovec, Linz, Salzburg in Innsbruck. S tem prometom ima naraščajoče težave, ker je skoraj vsako letalsko leto v tem prometu zaključila z zgubo. Le-ta je narasla že na 75 milijonov šilingov. Od tega zneska odpade na minulo letalsko leto 25 milijonov šilingov. Začetkom januarja se je zaradi tega AUA obrnila na zvezne dežele in na mesta, na katerih letališčih pristajajo njena letala v medmesnem prometu s prošnjo, da bi pokrila polovico te izgube, v nasprotnem primeru je prisiljena, da medmesni promet ukine s koncem meseca februarja. Ker se zvezne dežele in mesta branijo tega prispevka, je zadevo vzel v roke zvezni minister za promet, ki bo s posredovanjem poskušal doseči ustrezno rešitev spornega vprašanja.

● Volkswagen se vedno bolj uveljavlja

Avtomobili znamke VW so deležni med avstrijskimi posestniki avtomobilov naraščajočega zanimanja. Kakor poroča glavni zastopnik za Avstrijo, Porsche Konstruktionen KG, je bilo decembra prodanih 10.246 avtomobilov, kar je za 3000 vozil več kot decembra 1966. Od avtomobilov, ki jih je bilo več prodanih, jih odpade nad 1400 na VW. Decembra 1966 je bilo prodanih 1903 VW avtomobilov, v minulec decembru pa 3356. Na celokupnem številu avtomobilov, ki so na trgu, je bil s tem VW udeležen z 32,8 odstotka. Tudi Ford in Fiat sta več prodala kot leta 1966. Po znamkah stoji VW na prvem mestu, sledijo pa mu po vrsti Opel, Ford, Fiat, Renault, Peugeot, Austin/Morris, Vauxhal, Mercedes in Simca.

● Promet čez Grofsglockner stagnira

Z dograditvijo cestnega predora skozi Felbertauern se je lani promet na cesti čez Grofsglockner zmanjšal. Medtem ko so na tej cesti leta 1966 našli 331.675 motornih vozil s 1.171.000 potniki, so lani našli le 285.617 motornih vozil s 1 milijon 20.000 potniki. S tem je število potnikov na tej cesti, ki je bila zgrajena leta 1935 in ki se je je mogoče posluževati le s plačilom mute, povečalo na 17,5 milijona.

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavnj dirigenti, slavnj orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

SOBOTA, 17. 2.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Pet minut agrarne politike — 9.00 Smehljaj spada k lepemu vedenju — 11.50 Olimpijske igre v Grenoblu — 14.00 Iz opernega sveta — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Koncert nižjeavstrijskih glasbenih umetnikov — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje: Avstrija — 18.45 Ura pesmi — 19.45 Hömbergov kaleidofon — 20.00 Portret Georgesa Bernanosa — 21.00 Avstrijski samostani.

NEDELJA, 18. 2.: 8.05 Včeraj v svetu — 8.15 Lepa umetnost — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.00 Mednarodni orkestralni in zborovski ciklus — 13.05 Dobrodošli z novicami — 13.15 Stališče — 13.30 Operni koncert — 14.00 Smučarski skoki na 90 metrov v Grenoblu — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Znameniti znanstveniki — 19.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.10 Aida, opera.

PONEDELJEK, 19. 2.: 7.05 Odkrito povedano — 17.15 Knjiga tedna — 17.30 Aktualnosti s krščanskega sveta — 18.45 Šanson — 20.00 Posredovanje, pripovedka — 20.30 LER-koncertna sezona 1967-68.

TOREK, 20. 2.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Kratko in jedrnat — 17.15 Stvari, privreda — 17.30 Znanje časa — 18.45 Pesmi in balade — 20.00 Spectrum Austriac — 21.00 Zabavna glasba iz Monaca.

SREDA, 21. 2.: 6.05 Odkrito povedano — 17.15 Lirika Güntherja Grassa — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Šanson — 20.00 Mojstrska dela 20. stoletja — 22.15 Terra incognita.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogle-dalo poročil.

SOBOTA, 17. 2.: 7.55 Domači vrt — 11.00 Naša lepa domovina — 14.00 Orkestralna zabavna glasba — 15.00 Noč objube, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Med piccolom in basom — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 20.10 Zrak nima brun — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 18. 2.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Babja jeza, pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.05 Za avtomobiliste — 13.05 Ogle-dalo mestnega gledališča — 13.20 Opoldanski koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Tukaj je dovoljeno le leteti, slušna igra — 17.05 Čaj ob petih — 18.00 Koroška ogledalo tiska — 18.20 Robert Stolz igra tango — 18.30 Umetnostni pogovor — 18.45 Pridite in pojte — 19.00 Šport — 19.30 Govori

koroški deželni glavar — 20.05 Pisani pustni mozaik — 20.40 Operetni večer.

PONEDELJEK, 19. 2.: 9.30 širni pisani svet — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Mixed pickles z glasbo — 19.15 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.10 Nedožnost, ki zraven spada, slušna igra.

TOREK, 20. 2.: 9.30 Zabavna glasba — 14.00 Za koroško mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Nova koroška pesem — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Spodaj v Lobau — 18.00 Četrto ure delavske zbornice — 19.15 Siliš pesmico — 20.10 Za petindvajsetletničo Josepha Messnerja — 21.00 Komorna glasba.

SREDA, 21. 2.: 9.30 Mala zgodovina medicine — 9.45 Dekle, pridj sem — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Zve-neči jazz magazin — 15.30 Otroška ura — 17.10 Karne-val v Rivu — 18.00 Kulturne zahteve Koroške — 19.15 Koroški zbori — 20.10 Operetna glasba — 21.00 Brati in razumeti.

ČETRTEK, 22. 2.: 9.30 Dežela Drave — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Ura pesmi — 15.45 Koroško pesništvo — 17.10 Halo, Evropa — 18.00 Četrto ure kmetijske zbor-nice — 19.15 Vedro in veselo — 20.10 Koroški hišni koledar — 21.00 Pripovedujemo in prepevamo o de-želj Drave.

PETEK, 23. 2.: 9.30 Svetovna ljudska glasba — 14.00 Otroška oddaja — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Vedro in veselo — 20.10 Koroška lovsko ura — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

TELEVIZORJE (FERNSEHER)

v Podjurskem trgovskem CENTRU bratje Rutar & Co.

Dobro! vas - Eberndorf
A 9141 Telefon [0-42-36] 281

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 17. 2.: 9.00 Glasba z oglasi — 9.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 18. 2.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

PONEDELJEK, 19. 2.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za ženo in družino — 18.00 Pojeta pevka zbora SPD „Bilka“ iz Bilčavske in „Gorjanci“ s Kot-mare vasi.

TOREK, 20. 2.: 14.15 Poročila, objave — športni mo-zaik — Pokoncilski pogovor.

SREDA, 21. 2.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

ČETRTEK, 22. 2.: 14.15 Poročila, objave — Zeleni gozd je lovčev raj — Stari izreki v novi obleki.

PETEK, 23. 2.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Na verbe.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični na-potki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski na-sveti — 13.05 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Ko-mentariji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pre-gled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni no-kturno.

SOBOTA, 17. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 9.25 Naši ansambli — 9.45 Iz albuma za mladino — 11.15 Pri-ljubljeni domači ansambli — 12.10 Andre Cluytens di-rigira Ravela — 12.40 Popevke iz studia 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Hanov zločin, pod-listek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Olimpijske igre Grenoble 1968 — 20.00 Spozna-vajmo svet in domovino — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 18. 2.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Štirje Eskimi polujejo v beli svet, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Iz operetnih partitur — 13.40 Nedeljska repor-taža — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Pojo slavnj operni pavci — 17.30 Most, igra — 18.08 Iz glasbene klasike — 19.15 Olimpijske igre Grenoble 1968 — 20.00 V nedeljo zve-čer — 22.15 Sereadni večer.

PONEDELJEK, 19. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Razvoj mladinskega zborovskega petja — 11.15 Cocktail lepih melodij — 12.10 Griegove lirčne skladbe — 12.40 Izbor melodij iz Koštane — 14.35 Voščila — 15.40 Stare delavske pesmi — 17.05 Tenorist Janez Lipušček — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Pevka Irena Ko-hut — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Ljub-ljana.

TOREK, 20. 2.: 8.08 Operna matineja — 9.25 Sloven-ske narodne — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Domovina, simfonična pesnitev — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.25 Lepe melodije — 15.40 V terek na-svidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Slovenska zborovska glasba iz novoromantične dobe — 18.45 Svet tehnike — 19.15 Pevka Lidija Kodrič — 20.00 Čakajoč na Godota, drama — 20.55 Pesem godal — 21.15 Deset pevcev, deset melodij.

SREDA, 21. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravilj in zgodb — 9.45 Ribica in hrast, glas-bena pravljica — 11.15 Slovenske narodne in narod-no zabavne — 12.10 Menuhin in Händel — 12.40 Ope-retni zvoki — 14.35 Voščila — 15.45 Hromi Dragomir, podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Ods-kočna deska — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glas-bene razglednice — 20.00 Orfej in Evridika, opera.

ČETRTEK, 22. 2.: 8.08 Operna matineja — 9.25 šest slovenskih narodnih pesmi L. M. Škerjanca — 11.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 12.10 Iz opere Gorenjski slavec — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05

Nov uspeh Zahomčanov

Po odličnem uspehu v tekmi šolarjev in mladine za deželno prvenstvo v nor-dijskih disciplinah smučarskega športa, kjer so zasedli kar tri prva in tri druga mesta, so se skakalci športnega društva Zahomec udeležili tekem za državno pr-venstvo v Schwarzbachu na Salzburškem. V tej tekmi so zasedli dva prva mesta in sicer v drugi skupini šolarjev in v prvi skupini mladine.

V drugi skupini šolarjev je zasedel prvo mesto Karli Schnabl, ki je skočil 27 in 26,5 metra pred Dieterjem Gräfscherjem in pred Zepijem Gratzer-jem iz Zahomca. V prvi skupini mladine je zmagal Hanzi Millonig, ki je skočil dvakrat po 51 metrov. Zmagal je pred Štajercem Hansom Geisberger-jem in Salzburžanom Walterjem Haber-sattom. Za temi dvema so se razvrstili Zahomčani Karli Schnabl, Robert Fritzer in Hanzi Wallner.

Odlično mesto je v teh tekmah za-sedel tudi Hanzi Schnabl, ki je v drugi skupini mladine skočil dvakrat po 59 metrov, s čemer se je vrstil na tret-je mesto. Šigi Mörtl se je v prvi skupini šolarjev uvrstil na četrto mesto. Skočil je 22 in 20,5 m.

Izbrali smo vam — 14.45 Lirika za otroke — 15.40 Bachova glasba — 17.05 Četrtekov simfonični večer — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Pevka Majda Sepe — 20.00 Četrtekov večer — 21.00 Literarni večer.

PETEK, 23. 2.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pionir-ski tednik — 9.25 Kvartet Stari ljubljancani — 11.15 Igramo za vas — 12.10 Jugoslovanski samospevi — 12.40 Ansambel Toneta Perketa s soliti — 14.35 Vo-ščila — 15.45 Kulturni globus — 17.05 Človek in zdrav-je — 17.15 Koncert po željah — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Pevce Ralko Irgolič — 20.00 Zbor Roger Wagner — 20.30 Po-govori o glasbi — 21.30 Oddaja o morju in pomor-ščakah.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

SOBOTA, 17. 2.: 7.45 Prenos iz Genobia: drsanje na 10.000 metrov in smuk na 50 km — 11.45 Špecialni sla-lom za moške — 14.30 Drsanje na 10.000 metrov in smuk na 50 km — 16.00 Susanine svetilke — 16.30 Dak-tari — 17.00 Za družino — 17.30 Hokej švedska : ČSSR v Grenoblu, navmes čas v sliki — 20.15 Dober večer v soboto — 21.30 Hokej Sovjetska zveza : Kanada v Grenoblu.

NEDELJA, 18. 2.: 12.45 Špecialni smučarski skoki v Grenoblu — 17.00 Smučarski učitelj — 17.55 Za dru-žino — 18.00 Pustolovščine dobrega vojaka Švejka — 18.13 Ob oknu: Predariska — 19.00 Čas v sliki — 19.30 šport — 20.15 Ker si tako vesel, komedija — 22.05 Zaključek olimpijskih iger v Grenoblu.

PONEDELJEK, 19. 2.: 18.00 Francoščina — 18.30 Podö-ba Avstrije — 19.00 Zaljubljen v coprnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Z dežnikom, prikupnostjo in melono — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telešport — 22.25 Posebej za vas.

TOREK, 20. 2.: 18.00 Angleščina — 18.30 Zeleni svet — 19.00 Theo Lingen — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Ho-rizonti — 21.00 Mike Blaubbart, film.

SREDA, 21. 2.: 11.00 Smeš je dovoljen — 11.45 Tele-šport — 17.00 Pavliha in kalif — 17.30 Mala veda o risanju — 17.55 Lassie — 18.30 Aktualnosti iz kulture — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Časovni ventil — 21.30 Mestni pogovori.

ČETRTEK, 22. 2.: 11.00 Zgornja Avstrijska — 12.00 Av-strijska cerkevna zgodovina — 18.00 Italijanščina — 18.30 športni kaleidoskop — 19.00 Nočni kurir javlja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Zlati strel — 21.45 Iz par-lamenta.

PETEK, 23. 2.: 11.10 Horizonti — 11.55 Mesec samih nedelj — 18.00 Francoščina — 18.30 Podobe iz Av-strije — 19.00 Tajni nalog za Johna Drackeja — 19.21 Gotovo vas bo zanimalo — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Operni ples 1968 — 20.45 Mainz, kakor poje in se smeji.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 17. 2.: 11.45 Slalom za moške v Genoblu — 16.00 Mladinska igra — 17.00 Kažipot — 17.30 Ho-kej švedska : ČSSR v Grenoblu — 20.00 Dnevnik — 20.40 Znanja Talija — 21.40 Hokej Sovjetska zveza : Kanada v Grenoblu.

NEDELJA, 18. 2.: 9.10 Kmetijska oddaja v Madžar-ščini — 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetij-ska oddaja — 10.45 Vijavaja, ringaraja — 11.30 Film za otroke — 12.45 Smučarski skoki na 90 m v Gre-noblu — 18.40 Kažipot — 19.10 Bonanza, film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Magazin — 22.05 Slovesen zaključek v Grenoblu.

PONEDELJEK, 19. 2.: 10.35 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Kulturna panorama — 17.05 Mali svet — 17.30 Poljudno znanstveni film — 18.00 Obzornik — 18.30 Znanost in tehnika — 18.50 Repor-taža iz Zagreba — 19.20 Poklicno usmerjanje — 19.45 Vokalno instrumentalni solisti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama — 21.35 Resna glasba.

TOREK, 20. 2.: 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 18.10 Lutkovni film — 18.25 Jez-ik pri javnem nastopanju — 18.50 Tiskovna konfe-rencia — 19.30 Obzornik — 20.10 Celovečerni film — 21.40 Kulturna panorama.

SREDA, 21. 2.: 17.25 Kljukčeve dogodivščine — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Obzornik — 18.20 Oddaja za otroke — 19.05 Popularna glasba — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Cirkus v hiši, film.

ČETRTEK, 22. 2.: 10.35 Nemščina — 11.00 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.15 Karneval — 17.30 Oddaja za otroke — 18.00 Obzornik — 18.20 Naši zbori — 18.45 Kaleidoskop — 19.05 Pravdarji — 20.00 Dnevnik — 20.35 Saj ni zares — 22.20 Slovenski mladinski pevski festival popevk.

PETEK, 23. 2.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.30 Moj prijatelj Flicka — 18.00 Obzornik — 18.20 Glasbeni zaslon — 19.05 Tuj kulturni film — 19.35 Niso samo rdeče rože — 20.00 Dnevnik — 20.35 Celovečerni film.

87. Dunajski mednarodni velesejem

od 3. do 10. marca 1968

Sejemska palača:

TEKSTILJE IN MODA

Modne revije — Oblačila — Perilo — Modni accesoriji — Salon krzna — Teden petljaste mode — Tekstilije za dom — Talne obloge in preproge — Usnjeni izdelki — Spominčki — Umetnostna obrt — Keramika — Por-celan — Parfumerija — Igrače — Kožarski izdelki — Razstava športnega orodja — Nakit — Dragulji — Ure — Namizni pribor — Jedilni pribor — Glasbila

Kolektivni razstavi inštitutov za pospeševanje gospodarstva Nižjeavstrijske in Tirolske

Paviljon iznajdb

Turistične razstave (Bolgarija, Poljska, Romunija)

Sejemska razstavišča:

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT

Gradbeni sejem — Kurjava in zračenje — Razsvetljava — Pisarniški stroji in oprema — Hladilno pohištvo — Camping, čolni, stanovanjski vozovi — Elektrotehnika — Hišno in kuhinjsko orodje — Gradnja trgovskih prodajal — Stroji in orodje za obdelavo lesa, predelavo umetnih tvarin, živil-sko industrijo, kovinsko industrijo — Šivalnih in vezilnih strojev — NE-ko-vine in izdelki — Foto in kino — Radio in televizija — Pralni stroji

Razstava dvokoles, pribora in avtoservisnega orodja (hala 5)

Pohištvo (Severozahodna hala, hali 23 in 24; Pohišveni pribor (hala 10)

KMETIJSTVO

Razstava in demonstracija kmetijskih strojev — Semena — Razstava pitane živine — Poučna razstava mineralnih gnojil

Posebna razstava: „Raiffeisen povsod — Raiffeisen za vse“.

*

Za sejemska področja „Prehrana in nasladi“ ter „Poskušnja vin“ niso le na razpolago sedanji objekti sejemskega razstavišča, marveč tudi ena od hal sejemske palače.

Posebne razstave: v paviljonu trgovinske zbornice Dunaj „Dobra oblika obrtnih in industrijskih izdelkov“;

v paviljonu delavske zbornice „Več varnosti v cestnem prometu“.

*

Oba sejemska prostora — sejemska palača in sejemska razstavišča — sta dnevno odprta od 9—18 ure, poskušnja vin in živilski sejem do 20. ure. Direktni avtobusi med sejemska palačo in sejemskim razstaviščem. Za obiskovalce sejma izven Dunaja popust pri železnicah in avtobusih. Sejemske izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, pri deželnih in okrajnih kmečkih zbornicah (izvzemši Tirolske in Predarlske) in pri vseh posebej označenih prodajalnah (potovalnih uradih etc.)